BEDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 banĭ pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ

GAZETA TRANSILVANIEI

(Numĕr de Dumineca 36.)

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şese lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 195.—Anul LXVII. Braşov, Vinerĭ 3 (16) Septemvrie. 1904.

O datorie de împlinit.

(a) In ḑilele de Mercurĭ şi Joi a sĕptĕmânei viitóre „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşĭ va ţinè adunarea sa generală în oraşul Timişóra.

Trăim într'o epocă, când ómenii pentru a-şĭ ajunge mai uşor scopurile, se adună, se întovărăşesc, constitue societăţĭ şi cartele şi ceea ce puterile rĕsleţe nu pot sĕ isbândéscă, caută sĕ realiseze prin asociaţiuni.

Resultatele dobândite pe acéstă cale sunt multe şi frumóse atât pe tărêmul economic, financiar, cât şi pe terenul spiritual.

S'au aflat bărbaţĭ şi în mijlocul nostru, carĭ pĕtrunşĭ de misiunea culturală ce o avem noi Românii pe aceste plaiurĭ, înainte de asta apróppe cu o jumĕtate de veac au constituit „Asociaţiunea“, cu menirea de a alege mijlócele cele mai potrivite pentru rĕspândirea luminei în straturile poporului.

De atuncĭ a trecut aprópe o jumĕtate de veac şi micul arbore, ce s'a plantat atuncĭ, a crescut, s'a întărit şi a produs róde.

Cu tóte acestea progresul, ce s'a făcut în acest timp, este încă prea modest şi „Asociaţiunea“, care ca o instituţiune culturală, ce ar trebui sĕ unéscă forţele spirituale ale unui popor de trei milióne suflete, nicĭ după patru deceniĭ şi mai bine de la întemeiarea ei, nu se află în situaţia de a îmbrăţişa şi sprijini cu destulă putere trebuinţele nóstre culturale.

In fie-care an îşĭ ţine adunarea generală şi în fie care an se raporteză despre ceea ce s'a sĕvîrşit la îndemnul şi din iniţiativa ei, dér totdéuna trebue sĕ constatăm cu durere, că mulţĭ din inteligenţa nóstră, astăḑĭ destul de numĕrósă, se arată indiferenţĭ faţă cu „Asociaţiunea“, nu se grăbesc a se înscrie de membri şi nu vréu sĕ aducă o mică jertfă pe altarul culturei naţionale.

Şi fără jertfă nu póte fi înaintare.

Nu numai bărbaţiĭ noştri cu carte, preoţiĭ, învĕţătoriĭ, advocaţiĭ, mediciĭ şi mariĭ proprietarĭ ar trebui sĕ-şĭ considere de datorie sĕ sprijinéscă acéstă instituţiune, ci şi massele poporale cunoscĕtóre de carte.

Nimenĭ n'ar trebui sĕ se dea îndĕrĕt, când e vorba de progresul nostru cultural, căcĭ décă noi înşine nu ne vom ajuta, óre în mijlocul atâtor valurĭ duşmănóse, cum vom puté sĕ ne afirmăm?

Anul trecut s'a ţinut adunarea generală într'un colţ de ţeră, unde Românii simt mare trebuinţă de încuragiare, pentru a nu-şĭ pierde speranţele într'un viitor mai frumos, la Baia-mare în comitatul Sătmarului. Şi Româniĭ Sătmărenĭ au fost ridicaţĭ sufletesce prin acea adunare şi speranţele lor au întinerit.

Anul acesta adunarea generală se va ţinè în Timişóra, unde Românii sunt mult mai bine situaţĭ materialicesce şi unde nivelul cultural al ţĕrănimei încă este mai ridicat.

Afară de acésta despărţĕmêntul din Timişóra are favorul deosebit de a poseda conducĕtorĭ harnicĭ şi zeloşĭ, carĭ cu cuvêntul şi cu fapta au dat dovedĭ despre dragostea pentru cultura poporului.

Nu mai încape nicĭ o îndoiélă, că ḑilele de 21 şi 22 Septemvrie, în carĭ privirile nóstre ale tuturor vor fi îndreptate spre oraşul bănăţean, pentru Românii din acele părţĭ vor fi un prilegiu binevenit spre a-şĭ manifesta interesul deosebit faţă cu „Asociaţiunea.“

Pe lângă numĕrósele piedecĭ ce ni-se pun în calea înaintării şi pe lângă rĕutăciósele suspectărĭ, cu carĭ sunt urmărite chiar şi adunările nóstre cele mai pacinice culturale— am avut durerea în timpul din urmă sĕ semnalăm chiar şi în mijlocul poporului nostru, în special în părţile bănăţene, mişcarea socialistă, care este cu desĕvîrşire duşmănósă aspiraţiunilor naţionale ale orĭ-cărui popor.

Adunarea „Asociaţiunei“ ce se va ţinè la Timişóra sĕ fie o viuă desminţire a svonurilor colportate pe socotéla Românilor.

Inteligenţa şi poporul bănăţean sĕ-şĭ dea întâlnire la acea adunare!

Ajutóre pentru incendiaţĭ.

Pentru Românii nenorociţĭ prin incendiu din comunele Câmpenĭ, (Munţii apusenĭ), Ostrovul-mare (Hunedóra), Sotelec (Solnoc-Dăbâca) şi Mădăraş (Sătmar) — au mai întrat la Redacţiunea ḑiarului nostru următórele sume:

Pentru nenorociţii incendiaţĭ din Câmpenĭ şi din Mădăras, a adunat On. d. Vasile Pătcaş, preot, de la poporenii din parochia sa Hotoan următorul ajutor: Ioan Carian jur. 3 cor., N. Pătcaş, preot 3 cor., Stef. Mezei 40 banĭ, Vĕd. Filipóie 50 banĭ, Nic. Pătcaş 1 cor., G. Filep 1 c., I. Pop, faur 3 cor., Grg. Boconcioş 40 b., Vas. Potroviţa 20 banĭ, George şi Vasilie Coste 20 banĭ, Ioan Gozdag, plăieş 1 cor., Ioan Popa M. 50 banĭ, Vas. Mesaros, jude 1 cor., I. Filimon 20 banĭ, A. S. Pop 1 cor., I. Mezei, tîn. 40 banĭ, I. Iacobaţ 50 banĭ, G. Dănilă 80 banĭ, D. Turbuţ 1 cor. P. Vanco 40 banĭ, V. Mezei 30 b., I. Mezei, bĕtr. 2 cor., I. Nichita 1 cor., P. Radu 1 cor., D. Fogoş 20 banĭ, I. Sêrbu 30 banĭ, V. Tĕut 30 banĭ, I. Maior 50 b., Ios. Sĕcuiu 30 banĭ, G. Borcovan 40 banĭ, Grg. Vanca 50 banĭ, I. Borlan 1 cor., I. Tĕut 50 banĭ, G. Haiduc 1 cor., V. Căvăşan 1 cor., I. Farcu 1 cor., T. Romitan 1 cor., D. Vanca 1 cor., Vĕd. Verdeşóie 40 banĭ, D. Căvăşan 1 cor., Gav. Tĕut 70 banĭ, Gav. Pop 40 banĭ, M. Cheregi vĕd. 20 banĭ, Sim. Unguran 60 banĭ, I. Unguran 20 banĭ, Dem. Groza 1 corónă, Irimie Mesaros 1 cor., Ioan Haiduc, curator prim 2 cor. Suma 40 cor. 30 banĭ.

Din *Somotelnic* de la d-l Emil *Frâncu* teolog abs. şi proprietar 5 coróne.

Din *Şimleu* prin Rdis d-n A. Barboloviciu (ca adaus la colecta de 69 cor. 80 banĭ publicat în n-rul de ḑi 191) vicar, din partea d-lui Gavril *Irif* prof. ort. preparandial i. p. 2 cor.

Suma	*47 cor. 30 banĭ.*
Transport din Nr. de la 29 Aug. (11 Sept.)	*682 „ 94 banĭ.*
Suma totală:	***730 cor. 24 banĭ.***

Revistă politică.

Braşov, 2 (15) Sept.

In Viena s'a întêmplat sĕptĕmâna acésta un eveniment, care deşi pare a nu avè o deosebită însemnătate politică, totuşĭ stă în strînsă legătură cu situaţiunea din Orientul european. — E vorba de *visita principelui Bulgariei la Majestatea Sa monarchul nostru.* Monarchul nostru l'a primit pe principele Ferdinand în mod prietenos, a conversat cu el treĭ sferturĭ de oră şi apoi au luat prânḑul împreună. Tóte acestea s'au întêmplat, după-ce de anĭ mulţĭ nu se mai vĕḑură, deşi principele a petrecut de mai multe-orĭ în Viena la mamă-sa şi cu tóte că el a primit coróna Bulgariei cu învoirea Monarchului nostru şi la statul fostului ministru de esterne austro-ungar contele Kalnoky; cu alte cuvinte, era protegiatul curţiĭ vienese. Vĕḑut cu ochĭ rĕi de Rusia, timp de 9 anĭ nerecunoscut de Turcia, principele Ferdinand nu puté sĕ facă visite la curţile europene, ca sĕ fie primit cu onorurile cuvenite unui principe domnitor. După câţĭ-va anĭ însĕ, principele Ferdinand, uitând de promisiunile ce le-a făcut, s'a închinat Ţarului şi s'a aruncat în braţele politicei rusescĭ, a făcut şi o visită la curtea din Petersburg şi astfel a venit în colisiune cu cercurile înalte oficiale din Austria. De atuncĭ raporturile s'au înăsprit între curtea din Viena şi principe. Tocmai pentru acésta, faptul, că principele a fost primit la curtea din Viena, lasă a se presupune, că o nouă orientare

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Urarea de anul nou.

(Istcrióră.)

— Fine. —

Trecură 10 anĭ. Alceste se măritase şi era fericită... Otto îşĭ pierduse urma. Mamă-sa întrebase în tóte părţile, n'a putut afla nimic... a trebuit sĕ crédă, că el a cădut în bătae. Bĕtrînul Volkmar, încă nu se hotărîse ce sĕ facă cu averea, dér acum simţea tot mai mult că nu are copii şi nu toomai de mult făgăduise soţiei sale, care jelea în tăcere, că în curênd îi va aduce un băiat de suflet, care sĕ fie moştenitorul bogăţiilor lor. El dorea din tótă inima sĕ aibă în jurul sĕu un astfel de băiat, dér de unde sĕ alégă? Unde găsia unul, erau piedecĭ la mijloc. Adesea a trebuit sĕ renunţe la alegerea ce făcuse şi acum se hotărî, ca alegerea sĕ o lase întîmplării.

Era în prejma têrgului de anul nou. Se hotărî şi Volkmar sĕ mérgă la tîrg. La despărţire ḑise către soţie: „Rĕmâi sănătósă, mamă,.... încăldesce éră odăiţa veche pentru copii... mi se pare, că de la têrg îţĭ voiŭ aduce un dar de Crăciun drăgălaş, pe care-l vei puté îngriji în odăiţa aceea“.

Cu acestea călĕtori la oraş, unde se ţinea têrgul şi unde se adunase mulţime de negustorĭ cu fel şi fel de marfă. Acolo era de faţă şi tatăl Alcestei. Cei doi prietinĭ bunĭ nu se vĕḑuseră de multă vreme. Aveau sĕ-şĭ povestéscă multe din viéţa lor. Prietenul îi spuse ce norocósă este fata lui cu căsătoria. Volkmar îi spuse, că el a alungat din casă şi a desmoştenit pe unicul copil, numai pentru-că nu s'a împlinit dorinţa lor de a-şĭ căsători copiiĭ împreună. Prietinul recunoscu cu spaimă, că vina la acésta o pórtă numai dênsul şi fata sa şi acum şi descoperi tóte şi-i dovedi, că Otto este cu totul nevinovat şi că el a tăcut şi a suferit sórtea cea mai aspră numai dintr'o consideraţie prea delicată.

Volkmar bĕtrânul trânti pe masă paharul, care tocmai voia sĕ-l ducă la gură, încât se sparse în sute de bucăţĭ şi strigând: „Tu mĭ-ai mâncat pe copilul meu cel bun“, părăsi grabnic odaia.

Era în dimineţa anului nou... pretutindenea ómenĭ îmbrăcaţĭ curat, carĭ parte îşĭ urau de anul nou, parte mergeau la biserică... în tot locul feţe vesele, pentru-că fie-care spera şi credea, că anul nou îi va aduce ceva bun.

Numai bĕtrânul Volkmar nu mai avea nicĭ o speranţă. Pentru el nu putea aduce anul nou nimica, pentru-că el îşĭ alungase pe copilul sĕu cel vrednic, l'a alungat sĕ móră, de aceea nu voia sĕ audă de nicĭ o urare. Pentru el nu mai exista fericire. Invălit bine în mantaua sa, alergă sĕ iasă din oraş, ca inima ce i-se sbătea sângerată sĕ şĭ-o rĕcoréscă pe câmpiile acoperite cu zăpadă. De odată zăresce un băiat, cam de 8 anĭ care stetea cu mânile încleştate ḑinaintea unei case şi privea la o inscripţie, care abia se mai putea ceti, şi care era tăiată deasupra porţii. Băiatul trase luarea aminte a bĕtrânului Volkmar, care se opri locului şi-şĭ aruncă şi el privirea asupra inscripţiei. Acésta avea următorul cuprins:

„*In nenorocire rogă-te lui Dumnedeu, mila lui se va revărsa asupra ta, decă te rogĭ cu credinţă*“.

„De ce cetescĭ sentinţa aceea mai de multe orĭ?“ întrebă Volkmar pe băiat, „dute mai bine acasă şi te 'ncăldesce, eştĭ îmbrăcat aşa de sĕrăcăcios şi astăḑĭ este fórte frig“.

„La mama mea nu-i cu mult mai cald ca aicĭ“, rĕspunse băiatul, „vréu sĕ învĕţ pe de rost versul de colo“.

— „Şi pentru-ce?“ îl întrébă Volkmar mai departe.

— „D'apoi astăḑĭ e ḑiua de anul nou!.. şi toţĭ ómenii îşĭ uréză noroc unul altuia, orĭ îşĭ spun fel şi fel de dorinţe frumóse. Numai sĕrmanei mele mame nu-i uréză nime noroc, de aceea vréu sĕ-i urez eu şi fiind-că eu nu pot altfel, am învĕţat versul acela pe de rost. El se potrivesce cu mama... în îngrijorarea ei, adesea îşĭ împreună şi ea mânile către cer!“ Cu acestea de odată o luă la sănĕtósa, după-ce mai ceti odată inscripţia.

Dér Volkmar se duse după băiat. Trăsăturile prietenóse ale feţei îmbujorate, înconjurată de bucle bălane, nevinovăţia copilăréscă şi dragostea evlaviósă către mama lui îl atrăgeau către el într'un mod neîn-

se petrece în politica esternă a Bulgariei și nu e imposibil, ca Bulgaria prin principele sĕu sĕ caute un sprijin óre-care, în fața viitórei desfășurărĭ a evenimentelor în peninsula Balcanică, în monarchia austro-ungară. Diplomația vienesă, care e direct interesată în Balcanĭ, nu se va înstrĕina nicĭ ea de gândul acesta, mai ales acum, când între ea și Rusia esistă o înțelegere cu privire la Balcanĭ.

*

Diarele din Viena și Budapesta vorbesc érășĭ despre un proiect al unei *nouĕ legĭ militare*, ce se va presenta camerelor austriacă și ungară după redeschiderea lor. Proiectul acesta se dice, că ar sta pe basa serviului activ de doi anĭ în armată și va face schimbărĭ radicale în legea de până acum. Se mai asigură, că în proiect se prevede o urcare fórte însemnată a contingentului armatei și că, firesce, se vor urca și cheltuelile cu sume esorbitante. In cercurile politice din ambele părțĭ ale monarchiei se așteptă cu mare încordare publicarea amĕnuntelor proiectului, care va provoca la tómnă discusiunĭ fórte înfocate.

*

Prin o patentă imperială, ce o va publica „Wiener Zeitung“, se vor convoca *dietele provinciale din Austria.* Dietele din Carintia și Silesia pe diua de 19 Septemvrie, cele din Salzburg și Austria de-jos pe diua de 20 Sept., Goriția și Istria 21 Sept., Stiria și Moravia 26 Sept., Carniolia 27, Galiția și Voralberg 30, Austria superióră 3 Oct., ér dietele din Boemia și Dalmația pe diua de 6 Octomvrie. Dieta Bucovinei se va deschide numai la 16 Octomvrie. Cele din Tirol și Triest mai târdiu.

*

Alaltă-erĭ, Marțĭ, s'a făcut a doua *alegere suplementară în cercul Pecica.* Deóre ce candidatul partidului independist Zlinszky s'a retras, candidatul guvernului Francisc *Herczeg* a fost proclamat ales.

*

După trecerea de vr'o câte-va sĕptĕmânĭ de la uciderea lui, Plehwe, Țarul Rusiei a numit pe prințul *Sviatopolk Mirski ministru de interne al Rusiei.* Numirea s'a făcut după ce s'a chibzuit mult asupra calității numĕroșilor candidațĭ pentru importanta funcțiune de ministru de interne al marelui imperiu. Noul ministru se dice, că e bărbat de sentimente mai umanitare și inclină spre o direcție mai liberală. Acésta pare a dovedi, că Țarul n'ar mai voi sĕ continue cu regimul de rigóre escesivă de până acum.

Proiectul lui Berzeviczy și învĕțătorii românĭ din diecesa Caransebeșului. In dilele de 11 și 12 Septemvrie st. n. Reuniunea învĕțătorilor românĭ gr. or. din diecesa Caransebeșului șĭ-a ținut adunarea generală în Biserica Albă. Cu ocasiunea acésta, învĕțătorii șĭ-au esprimat aderența și votul lor de încredere față de mĕsurile luate de Consistoriu și de episcopul diecesan față cu proiectul de reformă al învĕțĕmêntului primar, proiect ce jicnesce principiile pedagogice și meteodice.

Un ordin al rectorului universității din Budapesta.

Noul rector al universității din Budapesta, Dr. George *Demko*, abia șĭ-a ocupat scaunul și deja a ținut sĕ se ilustreze prin publicarea unui ordin adresat studenților.

Domnul *Demkó* interdice în ordinul sĕu studenților de a participa la demonstrațiunĭ politice séu de altă natură, fie între zidurile universității, fie în afară de acestea. Apoi aduce la cunoștința studenților, că nu pot face parte nicĭ dintr'o societate, care n'ar fi aprobată și de ministrul instrucțiunei publice. Va sĕ dică studenții românĭ nu vor puté fi membri la societatea literară *„Petru Maior“*, fiindcă statutele aceleia nu sunt aprobate de ministrul instrucțiunei publice, ci numai de cel de interne Numai orbul nu vede, că Demkó a luat asupra sa continuarea operei fostului rector Heinrich, care nu vedea cu ochĭ bunĭ ca tinerii Românĭ sĕ-șĭ cultive limba în sinul unei societățĭ literare. Am vré sĕ scim, câte aprobărĭ vor mai cere domniĭ de la putere de la societățile Românilor, pentru a le fi în sfîrșit pe plac. Dér étă ce dice d-l rector:

Studențiĭ universitarĭ nu vor puté desvolta vr'o acțiune culturală, filantropică séu vr'o altfel de acțiune corespundĕtóre scopurilor universității, de cât *sub supraveghiarea autorității universitare* și *în societățĭ aprobate de ministrul instrucțiunei publice.*

„Orĭ ce altă organisație corporativă séu orĭ ce altă constituire de partid este sever oprită.

„In urma esperiențelor triste din timpul din urmă îĭ avertisez pe studenții universitarĭ sĕ *se ferescă de agitațiunile de naționalitate. Cel ce tulbură armonia sălășluită în mijlocul tinerimei sub egida geniului național maghiar și ațîță ura de rassă — nu póte fi membru al universității maghiare.*

„Cei ce vor contraveni acestui ordin nu vor scăpa nicĭ sub scutul teritorialitățiĭ (!) căcĭ nicĭ în Budapesta, nicĭ în vr'o altă localitate din patrie și cu atât mai puțin în afară de hotarele patriei studențiĭ acestei universitățĭ nu pot sĕvîrși fapte contrare cu spiritul regulamentului de studiu, fără ca se provóce asupra-și pedépsa cea mai grea disciplinară: *eliminarea din tóte șcólele superióre ale țerii.*

„In sfîrșit adaug, că studențiĭ universitarĭ, conform statutelor nóstre, nu pot fi membri unor societățĭ asupra cărora autoritățile universității nu pot esercita supraveghiarea (societăți aprobate de ministrului de interne). Budapesta 13 Septemvrie 1904.

ss. Dr. *George Demkó*
rector.

Rĕsboiul ruso-japones.

De la marea luptă de la Liaoyang, în care atât Japonesii, cât și Rușii au avut pierderĭ înspăimêntătóre, nu s'a întîmplat pe câmpul de rĕsboiŭ din Manciuria vr'un eveniment de o însemnătate mai mare.

Armata lui *Kuropatkin* șĭ-a continuat în tot timpul acesta retragerea sa spre *Mukden*, capitala Manciuriei, avênd și în decursul acestei retragerĭ hărțuelĭ necontenite cu Japonesii, carĭ o urmăresc.

Multe s'au scris și s'au svonit despre acéstă retragere și despre isprăvile, ce le-au făcut Japonesii, urmărind armata ruséscă. Din sumedenia de scirĭ însĕ, un lucru numai este cert: armata lui *Kuropatkin* a ajuns deja la Mukden încă înainte cu o sĕptĕmână, continuându-șĭ retragerea spre nord cătră Tienlin séu chiar până la Charbin. Japonesii nu prea desfășură energie în urmărirea ei, deóre-ce n'au speranță de a tăia retragerea Rușilor; afară de acésta ei nu cutéză a pĕtrunde prea adênc în Manciuria. Generalul japones *Kurcki* se mulțumesce a hărțui ariergarda rusécă, care se află spre sud de rîul Hunho, nu departe de Mukden.

Generalul *Kuropatkin* telegrafiéză Țarului, că în diua de 12 Septemvrie nu s'au întîmplat ciocnirĭ Se scie numai atât, că la 30 chilom. spre sud de Mukden, se află un detașament japones. Grosul armatelor japonese staționéză pe linia dintre Liaoyang-Yantai.

O scire telegrafică din *Londra* spune, că generalii rușĭ *Zarubaiew, Kondratovits* și *Bilderling* au pus stavilă înaintării generalului japones *Kuroki.* Probabil, că cu acésta stă în legătură o telegramă tot din Londra, în care se spune următórele: Spre miadă-di de *Saikintai* a fost o luptă mare între Rușĭ și Japonesĭ. Pierderile au fost marĭ de ambele părțĭ. Rușii s'au apĕrat prin gardurĭ de sîrmă provĕdute cu curente electrice. De după aceste gardurĭ Rușii descărcară asupra Japonesilor o plóie de glonțe atât de teribilă, încât cósta înălțimei pe care o țineau Rușii, era ca și arată.

Din scirile mai nouĕ relevăm următórele:

La *Cifu* (port chines și fabrică de tot felul de scirĭ mincinóse) a sosit vestea, că generalul rus *Sasulici*, care comanda o parte din ariergarda rusécă, ar fi fost grav rănit și făcut prisonier împreună cu vr'o 4000 de Rușĭ.

— Diarul londones „Daily Express“ este informat din Petersburg, că la cercul ținut după botezul fiiului Țarului, prințul Ludovic Battemberg făcênd alusiune la posibilitatea încheierei păcei cu Japonia, Țarul a dis:

„Pe cât timp vom avé un soldat și o rublă, vom continua rĕsboiul acesta. Nicĭ una din nefericirile ce ni-s'ar puté întimpla în cursul rĕsboiului, nu mĕ va face sĕ-mĭ schimb părerea“.

— Se asigură, că mareșalul japones *Oyama* a declarat în Liaoyang, că îndîrjirea cu care s'a apĕrat Kuropatkin, i-a stors admirațiunea. Cu tótă bravura Rușilor însĕ, causa lor ar fi pierdută, deóre-ce Japonia póte sĕ pună în linie de luptă de douĕ orĭ atâțĭ soldațĭ ca Rusia. (?)

— Diarele parisiene vorbind de scirea agenției „Reuter“ cumcă *Alexiew*, guvernatorul rus al Manciuriei, *a demisionat*, spun în unanimitate, că Țarul nu va puté decât sĕ-i primescă demisiunea, deórece o mare parte a rĕspunderei pentru desastrele Rușilor în Manciuria cade asupra lui Alexiew.

— Generalul *Stössel* a telegrafiat Țarului, că *Port Arthurul* se póte ține încă de aicĭ înainte timp de 3 lunĭ.

— In *Tokio* sunt fórte nemulțumițĭ, că Port-Arthurul n'a cădut încă. Din causa acésta tóte serbările proiectate s'au amânat.

— Țarul a ordonat *mobilisărĭ generale în Basarabia.* Ordinul de mobilisare a cădut ca o bombă, mii și mii de familii din cele mai distinse sunt în plină desnădejde, căcĭ mii și mii de tinerĭ, membrii ai acestor

---

vins. El vĕdù pe copil intrând într'o casă mică din mahala, merse după el până aprópe și deschise încet ușa unei odăițe. In lăuntru vădù stând la feréstră o femeie tînĕră îmbrăcață fórte sĕrăcăcios, dér curățel. Mânile împreunate îi atîrnau în jos. Lângă ea pe un scaun de lemn ședea copilul lângă un câne bĕtrân, credincios și repeția mamei cu voce înaltă cuvintele:

„In nenorocire rógă-te lui Dumnedeu, mila lui se va reversa asupra ta décă te rogĭ cu credință“.

Femeia tînĕră începù sĕ plângă cu amar și strînse copilașul la pieptul ei. Volkmar însĕ închise ușa încet, ca sĕ nu conturbe pe mama cu copilașul ei. După câteva minute bătù tare în ușe și intrà în odăiță ca și când n'ar sci nimic de ceea-ce se petrecuse între mamă și copil cu câteva clipe mai nainte.

Copilul îi sări înainte dicênd: „Vii prea târdiu moșule, eu i-am și urat mamei de noroc.... am sciut versul bine, de rost!“

„Bine, rĕspunse bĕtrânul, vréu sĕ vĕ urez și eu de anul nou și vĕ însciințez, că astădĭ vréu sĕ fiu la masa vóstră. Eu sunt străin în orașul acesta și în diua dintâiŭ a anului nou, vréu sĕ prândesc în casa, în care este iubire de mamă și iubire de copil.

Femeia tînĕră tăcea înroșind, dér copilul dise: „Ascultă moșule, eu m'aș bucura fórte mult sĕ rĕmâi aicĭ la noi, dér mai bine du-te în altă parte. Cu doi cartofi și cu o bucată de pâne, de bună sémă nu vei fi mulțumit și apoi sĕ-țĭ spun drept ne mănâncĭ puțina pânișóră menită pentru mama și pentru mine.“

Volkmar îșĭ scóse punga și dete mamei tinere sĕ îngrijéscă de un prândișor bun pentru toțĭ, pentru-că îi plăcea mult bĕtrânului aicĭ. Era ce e drept sĕrăcăcios dér fórte drăguț și curat în odăiță. Mama și copilul erau fórte simplu îmbrăcațĭ, dér amêndoi erau de o frumseță și drăgălășie rară. Volkmar avea o presimțire tainică în sufletul sĕu. I-se părea, că aicĭ va găsi ceea-ce în deșert căuta de multă vreme.

Ana, așa se chema femeia tînĕră se reculese numai decât. Indată aprinse focul ca sĕ fie mai cald în odăiță, pregăti nisce mâncărĭ gustóse, le puse în vase de pĕmênt fórte curate, pe masa micuță întinse o pânzătură fină și albă și în îndeplinirea acestor lucrurĭ casnice dovedi atâta îndemânare și simț de economie, încât Volkmar nu-șĭ putea deslipi ochii de pe ea. Copilul într'aceea îi povestea despre tatăl sĕu. Tatăl lui fusese soldat. In rĕsboiul din urmă a luat parte la mai multe bătălii, s'a luptat cu bravură și într'o luptă a fost rănit așa de greu, încât ómenii l'au lăsat între cei morțĭ. Cu înmormêntarea morților de pe câmpul de rĕsboiŭ au fost însărcinate comunele din apropiere. Acolo era și fata dascălului, învingênd orĭ ce frică. ea umbla printre cei cădutĭ, ca sĕ se convingă în persónă nu cum-va este vreunul mort numai la părere, care încă sĕ pótă fi scăpat cu viéță. La un călăreț greu rănit, ea observà câteva semne de viéță. Porunci sĕ-l aducă în casa părinților ei și prin o îngrijire delicată, îi scăpà viéța. După încetarea rĕsboiului ea devine soția bărbatului, care avea sĕ-șĭ mulțumescă ei viéța. Un an de vreme au trăit fericițĭ împreună. Bărbatul tînĕr ajuta cu îndemânare pe dascălul bĕtrân în serviciul sĕu, așa că era sĕ-i fie ales de urmaș, dér resboiul început de nou, éră l'au despărțit de femeie și copil. Éră s'a luptat pentru rege și patrie și în sfîrșit a cădut ca erou pe câmpul de bătaie. In curênd au fost înmormântațĭ și părinții tinerei femei, astfel sĕrmana vĕduvă părăsită s'a retras cu copilașul în orașul acesta, unde trăesce cu mare greutate din lucrul mânilor sale.

Bĕtrânului Volkmar de multă vreme nu i-a ticnit o mâncare așa de bine, ca în locuința acésta sĕrăcăciósă și îndată-ce după masă băiatul a dis rugăciunea de mulțămită, Volkmar apucà mâna tinerei femei și îi făcù propunerea sĕ părăséscă orașul împreună cu copilul, se mérgă la casa lui, pentru-că pe tine femeie sĕrmană și cu frica lui Dumnedeu, vréu sĕ te adoptez de fiică, ér pe micul Otto de copil.“

Ana adênc mișcată se plecà și sărutà mâna bĕtrânului, care voia sĕ-i fie tată de aicĭ înainte, ér copilul sărea prin odaie și striga: „Vedĭ mamă, urarea mea de anul nou a fost bună, în nenorocirea ta te-ai rugat Celui de sus și mila lui s'a revărsat asupra ta.“

Volkmar luà băiatul cu sine la hotel, unde aduse un croitor și-i tocmi hăinuțe nouĕ ér Anei îi trimise o sumuliță de banĭ

familii, au primit ordinul, ca până în 48 de ceasurĭ sĕ se presente la regimentele lor. Acest ordin a fost afişat în tóte oraşele şi satele din Basarabia. S'au luat mĕsurĭ fórte aspre, ca nimenĭ sĕ nu mai pótă pleca din Basarabia. Pe malul Prutului au fost postate sute de sentinele aduse din localităţile cele mai îndepărtate, carĭ păzesc, ca nimenĭ sĕ nu se apropie de malul Prutului.

Un alt ordin, care s'a afişat, ameninţă cu împuşcare pe toţĭ aceia, carĭ se vor încerca sĕ se sustragă ordinului de mobilisare, care privesce pe toţĭ reserviştii de la 1898 încóce.

Bucurie şi supărare.

S'a făcut o statistică la sfîrşitul lunei lui Iulie despre populaţiunea oraşului Budapesta şi s'a aflat, că acest oraş are acuma 813.000 de locuitorĭ.

Constatarea acésta a dat prilegiŭ foilor maghiare sĕ scrie nisce articole în carĭ îşĭ esprimă bucuria ce o simt vĕdênd că locuitorii se înmulţesc. Inainte cu o sută de ani Buda şi Pesta, carĭ erau două oraşe deosebite, nu aveau la olaltă decât vr'o 60.000 de locuitorĭ. La 1870 numĕrul locuitorilor se urcà la 280.000. La 1890 a ajuns cifra de o jumĕtate de milion, ér acum se apropie chiar de un milion. Şi apoi sĕ nu se bucure foile maghiare?

Un diarist maghiar însĕ cu numele Bartha Miklos lĭ-a cam stricat bucuria, spunênd, că ce folos de acéstă înmulţire a locuitorilor, când aceia dĕu nu sunt toţĭ maghiarĭ.

Bartha constată cu durere, că între 50 de firme de la prăvălii nu vedĭ, decât una maghiară, ér celelalte 49 sunt ale lui Stein, Hart, Holz, Gutman, Diamant, Wasser şi Frosch. Locuitorii cei mai mulţĭ, mai ales femeile, vorbesc mai mult nemţesce. In ferestrile librăriilor vedĭ mai multe cărţĭ nemţescĭ decât unguroscĭ.

In literatură, în artă, în tóte nu găsescĭ spiritul adevĕrat maghiar şi lui Bartha nu-i servesce de loc spre mângăiere, că în localurile publice musica străină cântă în fie-care di imnul unguresc, căcĭ acésta o face numai din gheşeft şi bătaie de joc.

Până şi numele istorice ale Maghiarilor le profaneză gheşeftarii pentru speculă şi numele lui **Hunyadi** şi al lui **Rakóczi** le vedĭ puse pe sticle de apă amară, purgativă, pe care o întrebuinţeză ómenii, carĭ sufer de durere de pântece.

Étă dér că în paharul bucurie se amestecă şi pelin amar, care tulbură entusiasmul şi avêntul naţional maghiar.

SCIRILE DILEI.

— 2 (15) Septemvrie.

Profesorul N. Teclu, distins. „Wiener Zeitung" de la 10 Septemvrie st. n. publică în partea oficială, că Majestatea Sa ces. şi reg. a conferit profesorului de la Academia de comerciu din Viena, *Nicolae Teclu*, crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif. Cu aceeaşĭ prea înaltă resoluţiune (de la 2 Sept. a. c.) Majestatea Sa confere titlul de consilierĭ guvernialĭ directorilor de la Academia de comerciŭ cehică din Praga Dr. Ioan *Rezabek* şi celui de la academia germană din Praga, Teodor *Ried*. De aicĭ resultă, că distincţiunile aceste s'au dat drept recunoscinţă pentru activitatea zelósă a numiţilor pe terenul didactic şi scienţific. Felicităm în deosebĭ pentru acéstă distincţiune pe amicul nostru prof. N. Teclu!

Urmările ordonanţelor lui Pittreich. De la Sibiiu primim o scire, care, deşi nu va găsi pe cetitorĭ cu totul nepregătiţĭ, totuşĭ îi va surprinde. La începutul sĕptĕmânei acesteia s'au ţinut esamenele de primire la şcóla de cadeţĭ ces. şi reg. din Sibiiu. De rêndul acesta, cu totul contrar praxei de mai 'nainte, şcolarii candidaţĭ au fost esaminaţĭ din tóte obiectele *în limba maghiară* şi în special au fost esaminaţĭ din limba maghiară însăşĭ. Astfel se arată de pe acum efectele ordinelor ministrului de rĕsboiŭ Pittreich, prin care se introduce supremaţia limbei maghiare pas de pas şi în armată. Printr'asta se nimicesce şi puţina mângăiere, că limbile naţionalităţilor întîmpină óre-care scut cel puţin în armata comună.

Pentru studenţii sĕracĭ şi bolnavĭ. D-l Vasilie *Muntean-Duloicu*, membru al comitetului bisericei sf. Nicolae din Braşov a donat acum la începutul noului an şcolar suma de *200 cor.* fondului şcolarilor bolnavĭ de la şcólele nóstre medii din Braşov. Fapta parochianului fruntaş din Scheiŭ, cunoscut ca mare binefăcĕtor al tinerimei scolare şi al instituţiunilor nóstre bisericescĭ, se laudă de sine.

Prinţul Hohenlohe părăsesce Bucovina. Din Cernăuţĭ nĭ-a sosit scirea, că principele Hohenlohe presidentul ţĕrii Bucovinei va părăsi în curênd Bucovina pentru a ocupa un nou post ca guvernor al Triestului. In locul lui va fi numit consilierul în ministeriul de interne din Viena d-l Dr. *Regner de Bleyleben*. Scirea acésta, care vine pe neaşteptate, a surprins mult pe bucovinenĭ şi în deosebĭ pe fraţii noştri din Bucovina, carĭ simpatisau cu principele Hohenlohe, îndeosebĭ pentru purtarea sa démnă şi corectă la serbările din Putna, un fapt, care nu le prea plăcuse Ungurilor şoviniştĭ.

In ajutorul ţĕranilor din România. Pe diua de 19 Sept. sunt chemaţi la Bucurescĭ toţĭ consilierii judeţenĭ din România la un mare sfat, care se va ocupa cu mĕsurile ce sunt de luat în vederea nenorocirilor causate de seceta anului acesta. Sfatul acesta se va mai ocupa şi cu înfiinţarea de nouĕ spitale şi de organisarea comunelor rurale din România.

Regina Elisabeta şi ţĕranii nenorociţĭ din România. Se scie, că în urma ploilor marĭ, ce au cădut mai acum vre-o 12 dile în România, numĕróse sate din districtul Covurlui au fost inundate de ape şi bieţii sătenĭ şĭ-au perdut tot avutul, ce le-a mai rĕmas după seceta cea mare. In vederea acestei marĭ nenorocirĭ guvernul român au luat mĕsurile necesare, ca sĕ vină într'ajutor nenorociţilor. S'a pornit şi o colectă mare în întréga ţéră. Aflând regina Elisabeta a României, care petrece în strĕinătate, de acéstă nouă nenorocire, a telegrafat ministrului de interne român următórele:

„*Vĕrs lacrimĭ amare de durere şi nu aflu cuvinte, ca sĕ-ţĭ spun, cât sufer din causa acestei catastrofe nenorocite*".

Cuvintele aceste eşite din adêncul inimii Reginei Elisabeta, care simte atât de mult cu ţĕranii ajunşĭ la sapă de lemn, vor fi o mare mângăiere pentru cei nenorociţĭ.

Sfinţire de biserică. Senatul bisericesc gr. cat. şi poporul român din *Sudureu* invită la sfinţirea de biserică, ce se va celebra în Sudureu, Duminecă la 18 Septemvrie 1904. Programa dilei: 1) La ½8 óre dim. primirea delegatului episcopesc. 2) La 8 óre dim, s. liturgie precedată de actul sfinţirei. 3) 1 óră d. m. prânz comun. La gara din Santau (Tasnádszántó) unde sosesc trenurile dim. la 6 şi séra la 5 şi 5 şi jum. óre atât în preséra, cât şi în dimineţa serbării, vor sta trăsurĭ gratuite la disposiţia on. óspeţĭ.

Atentat asupra unui notar. D-l George *Cadariu*, notar în comuna română Ciugud, lângă A. Iulia, care de 26 anĭ, de când funcţioneză în acea comună şĭ a câştigat — după cum ni-se scrie — stima generală în acele părţĭ, a cădut dilele acestea victima unui atentat. Cineva din rĕsbunare, a descărcat asupra lui pe feréstra cancelariei un glonţ de revolver, care a pĕtruns în corp până la plămână. Glonţul nu s'a putut încă scóte din corp, dér medicul a constatat, că rănirea nu e gravă şi d-l Cadariu se va însănĕtoşa.

Sfinţire de şcólă. Senatul şcolar al şcólei gr. cat. din *Dateşiu* învită la actul solemn al sfinţirei şcólei din loc, care se va îndeplini în *21 Septemvrie* st. n. a. c. la órele 11 a. m. şi la petrecerea cu dans, ce se va aranja în şcóla nouă. Inceputul la 6 óre séra. Venitul e destinat în favorul şcólei amintite. Preţul de întrare: de fie-care persónă 1 cor.

Tot în acea di la 4 óre d. a. se va ţiné adunarea despărţĕmêntului „Ludoş" al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român."

Cununie. D-l Octavian *Prie*, profesor la gimnasiul din Blaşiŭ, care a publicat şi în diarul nostru câteva foiletóne fórte apreciate, îşĭ va serba cununia religiósă cu domnişóra Elena *Nestor*, fiica profesorului Silvestru Nestor, Dumineacă în 18 Septemvrie la órele 5 p. m. în catedrala din Blaşiŭ. Adresem tinerei părechĭ şi părinţilor căldurόse felicitărĭ!

Starea agricolă a României. Porumburile s'au uscat şi acolo unde ele încă mai resistau la finele lunei trecute. Districtele Dorohoi şi Mehedinţĭ sunt singurile, care vor da o cantitate mai satisfăcĕtóre, însĕ nicĭ aci nu pretutindenĭ. Mai în tóte celelalte părţĭ ale ţĕrei, cocenii porumburilor s'au tăiat séu s'au smuls pentru ca sĕ servéscă de nutreţ vitelor. Ploile de la 27 şi 28 August au fost de mare folos păşunelor şi fênaţelor, care au inceput a cresce cu vigóre. Décă timpul va fi favorabil — ceea ce se póte afirma, căcĭ de la 4 la 6 Septemvrie au cădut ploi fórte abundante în tótă ţéra — păşunile vor cresce şi vitele vor avé ce mânca până mai târdiu economisând ast-fel mult din nutreţurile până la iarnă. Secerişul ovăsului, care în nordul Moldovei a început în primele dile ale lunei s'a terminat, treeratul este de asemenea terminat şi în fórte bune condiţiunĭ. Rapiţa şi meiurile de nutreţ sămĕnate la începutul lunei au răsărit fórte bine în urma acestor ploi.

Pomii fructiferĭ în multe părţĭ s'au uscat, fórte multe fructe au cădut. Viile cu tótă seceta de care au suferit se menţin destul de frumóse în cea mai mare parte a ţĕrei. Ploile din ultimele dile, le-au fost de mare folos, se speră a-se obţine în mai multe părţĭ o producţiune satisfăcĕtóre de vin de bună calitate.

Necrolog. Alaltăerĭ a încetat din viéţă în Bucurescĭ Grigorie *Cogălniceanu* preşedintele clubului conservator din Iaşĭ, fost senator şi vice-preşedinte al Senatului român. Inmormêntarea i-se va face adĭ, Joi, în Iaşĭ.

Imbunătăţirea raselor de animale. Marţĭ séra a avut loc la ministeriul de interne român o şedinţă a consiliului superior de epizootii, sub preşedinţa d-lui ministru Vasile Lascar. Au luat parte pe lângă membrii consiliului, şi d-nii C. Mantu, subşeful serviciului zootechnic, d-nii inspectorĭ veterinarĭ şi d-l maior veterinar Murgulescu, directorul hergheliei Cislău. S'a discutat despre mijlócele pentru îmbunătăţirea raselor animale, şi s'au luat hotărîrile următóre: sĕ se alégă ca reproducĕtorĭ pentru vitele bovine taurĭ moldovenescĭ la câmp şi de rasă elveţiană la munte; pentru oi merinos precoce şi astrahan; pentru cai: armăsarĭ de rasă anglo-arabă; pentru porcĭ, mangaliţe de rasă şi „York". Intreţinerea vitelor se va face la depositul reşedinţei fie-cărui judeţ spre a se da astfel o hrană mai substanţială produselor. S'a decis de asemenea de a se recomanda pretutindenĭ la ţéră, ca sĕ se rĕspândéscă cu îmbelşugare culturile de livedĭ artificiale. In ceea-ce privesce combaterea epizootiei de febră aftósă, consiliul a decis sĕ desfiinţeze întreg personalul auxiliar angajat în acest scop, rĕmânênd ca din mijlócele ordinare de carĭ dispune ministrul de interne, sĕ se combată cu aceeaşĭ tărie puţinele focare de febră aftósă rĕmase încă în ţéră.

Statistica focurilor din luna Iulie a. c. Oficiul central statistic reg. ung. publică în raportul sĕu lunar între altele o statistică a comunelor din Ungaria, carĭ au fost cercate de incendii. Numĕrul comunelor păgubite prin focurĭ în Ungaria în decursul lui Iulie se urcă la suma de *1889 cu 2820 incendii şi 8261 familii păgubite.* Pagubele se urcă la suma de **cor. 12.505,493.** In Croaţia-Slavonia a ars în

---

ca şi ea sĕ-şĭ cumpere haine mai bune şi alte lucrurĭ trebuinciόse.

El abia aştepta sĕ se gate têrgul şi trimese soţiei veste înainte spunêndu-i că-i aduce o fată vrednică şi un băiat drăguţ, pe care îl mai chiamă şi Otto. Pe tînĕra femeie o cerceta dilnic şi tot mai dragă o avea. Copilul tot mai mult se alipea de el. Astfel se apropià diua plecării.. Volkmar îngrijise de tóte cele de lipsă, când étă într'o diminéţă fórte de timpuriu, micul Otto întrà în odae mai serios ca de obiceiŭ şi dise:

„Ascultă moşule, de călĕtoria nóstră nu se alege nimic. Eu bucuros aşĭ fi fost copilul tĕu, dér ierĭ-séră s'a reîntors tatăl cel adevĕrat şi mama nu vrea sĕ scie de o călĕtorie cu tine. M'am furişat de acasă ca sĕ ţĭ spun vestea asta."

„Aşa-déră, nicĭ asta sĕ nu se împlinéscă! Şi speranţa acésta cea din urmă, încă sĕ nu se realiseze!" strigà Volkmar. „Soţul cădut mort, a trebuit sĕ învie şi sĕ smulgă din braţele unui bĕtrân părăsit pe aceia, pe carĭ el i-a adoptat în loc de copii... Asta e prea mult... asta nu se póte... Stai sĕ cercăm, copilul meu, n'aşĭ puté barem pe tine sĕ te rĕscumpĕr de la părinţĭ!"

Dicênd acestea îşĭ luà pălăria şi băţul şi în mare agitaţie plecà cu băiatul la mama acestuia. Otto privea mai de multe orĭ cu sfială la bĕtrân din a cărui ochĭ, din când în când, se scurgeau şiróe de lacrămĭ.

Ajungênd în faţa casei, unde d'asupra porţii se afla inscripţia sciută, copilul dise încet:

„Vedĭ moşule, colo d'asupra stă urarea mea de anul nou. Décă şi tu eştĭ nenorocit, atuncĭ fă şi tu ceea-ce te învaţă versul!"

Ei ajunseră la locuinţa Anei. Volkmar, în disposiţie posomorîtă, deschise uşa odăii.. Ana alergă înaintea lui ... îi spuse încet ce noroc i-a dat Dumnedeu şi-l rugă sĕ nu vorbéscă tare, pentru-că soţul ei reîntors este obosit de lunga călĕtorie şi încă dórme niţel. Ea-l prinse de mână şi cu paşĭ linĭ îl conduse la pat şi-i arătă pe soţul ei iubit, despre care credea, că a murit de mult... durmea un somn profund.

Cel-ce durmea se părea, că viséză, el îşĭ duse mâna la inimă şi dise cu frică: „tată, iubite tată, eu nu sunt de vină!"

Atuncĭ Volkmar se repezi la pat, scuturà pe cel ce durmea din visurile lui îngrijate şi strigà: „Scólă-te Otto al meu, scólă-te! Tatăl tĕu este lânga tine!" pentru-că el îşĭ recunoscuse pe fiiul, despre care ţinea că este mort.

Ce revedere! Ce fericire!

Vorbe puţine deslușiră totul.

Otto servise în armată sub nume strĕin. Cu numele acesta ajunse soţul Anei. Ca s'o cruţe, nu i-a descoperit nimic de sórtea lui. In rĕsboiul din urmă, ajuns în prinsóre, a trebuit timp îndelungat sĕ petrécă în ţéră strĕină, în sfîrşit a fost norocos sĕ-şĭ găséscă femeia şi copilul şi lângă ei pe tatăl împăcat.

In braţele copiilor Volkmar alergà acum acasă la mama obidată... odaia copiilor éră căpĕtă viéţă şi casa pustie deveni érăşĭ asil de fericire casnică.

Casa Volkmar şi Companie stă şi astădĭ în mare vază şi pórtă afacerea de fabrică cu multă activitate şi isteţime. De-asupra porţii locuinţei pompóse încă se póte ceti astădĭ pe o tablă de marmoră:

„*In nenorocire rógă-te lui Dumnedeu, mila lui se va revĕrsa asupra ta, décă te rogĭ cu credinţă*".

Din germană, de ***Moşul.***

257 comune de 288 oiĭ și au fost păgubite 463 familii, urcându-se pagubele la *778,331 corone.*

La congresul de dermatologie, ce s'a deschis în ḑiua de 12 Septemvrie în Berlin, profesorul român Dr. *Petrini-Galaţĭ* a fost ales preşedinte al desbaterilor asupra experimentelor doctorului Metschnikoff din Paris în privința virusului sifilitic. Este vorba adecă, că doctorul Metschnikoff și alţĭ doctorĭ din Franța ar fi descoporit o materie vindecătóre a bólei lumescĭ numită *sifilis*, cu care sĕ se oltuéscă bolnavii, bunăóră cum se oltuiesc contra vĕrsatului și în timpul din urmă contra difteriei. Se ḑice, că cercetările făcute de acei doctorĭ au avut resultat bun și congresul din Berlin va esamina acum décă este adevĕrat acésta. In fruntea celor ce vor face acéstă esaminare, vedem, că s'a ales doctorul român Petrini-Galați, renumit în privința vindecării acestei bóle. Décă descoperirea doctorilor francesĭ se va adeveri de bună, omenirea ar scăpa de o mare plagă, și urmările atât de triste ale sifilisului s'ar puté înlătura.

Revoltă pe un vas. Din Fiume se telegrafiéză, că pe bordul vasului cu pânze „Andromedan", al căruĭ căpitan, Tomson, se sinucisese în timpul călĕtoriei, s'au revoltat alaltăerĭ marinarii, tăbărând asupra căpitanului al doilea, pe care l'au rănit de mórte cu cuţitele. Apoi rĕsvrătiţii au ucis pe bucătar și au rănit doi mateloţĭ, carĭ se încercaseră sĕ apere pe comandantul lor. Revoltaţii ar fi ucis şi pe alţii, décă n'ar fi intervenit repede poliția, care i-a arestat pe toţĭ. Causa revoltei a fost mâncarea próstă, ce se dădea marinarilor.

Un bogătaş grec ucis de Bulgarĭ. „Politische Corespondenz" află din Salonic, că grecul Simon Peruchos, de la Starcica, a fost atacat de-o bandă bulgară, legat și spânzurat. Cadavrul lui a fost apoi tăiat în bucăţĭ. Peruchos era bogat. El era furnisor al armatei turcescĭ şi refusase d'a trece la esarchat.

Tinerimea română de pe Ier şi jur învită la petrecerea cu dans, ce se va aranja în *Odai* (lângă Sudureu) la 18 Sept. 1904 cu ocasia sfinţirei din Sudureu şi in folosul acelei biserici sérace, sub patronajul d-lui George Szilagyi şi a soţiei sale născ. Teresia Butean, mare proprietar de pământ. Comitetul aranjator: Ilariu Gael, preot preşedinte, George Szilagyi tin. şi Desideriu Fülep, vice-presidenţĭ, Virgil Mureşian, secretar, Iuliu Pataki, cassar, Augustin Magyar, controlor şi alţĭ vr'o 27 tinerĭ. Preţul de intrare: de persónă 2 cor., de familie 6 cor. Inceputul la 7 óre séra.

Medicii în Rusia. In Rusia e mare lipsă de medicĭ. Astfel în tot imperiul se află numai 21,827 doctorĭ în medicină, şi anume: 21,090 bărbaţĭ şi 737 femei. Cei mai mulţĭ stau la oraşe. După numĕrul doctorilor, étă cum sunt repartisate principalele oraşe: în fruntea oraşelor e Petersburgul cu 2272 medicĭ, apoi vine Moscova, Varşovia, Kievul, Odesa. Pentru Siberia nu sunt decât 788 medicĭ, ér în fundul Rusiei sunt părţĭ unde nu găsescĭ nicĭ un doctor pe o întindere de 100 verste.

Concert internaţional. In ḑiua de 30 Octomvrie se va da în Berlin primul concert internaţional de artiştĭ. Concertul va avé loc în sala societăţii filarmonice din Berlin.

Fundaţiunea Wehrmacher. In şedinţa de la 14 Septemvrie a representanţei comunei Braşov s'a votat asupra bursei de 800 coróne din fundaţiunea Wehrmacher. Fundatorul a lăsat adecă acéstă bursă spre a se acorda unui tînĕr care învaţă la vr'o şcólă superióră, născut în Transilvania fără deosebire de naţionalitate. Au fost cu totul 9 concurenţĭ, între carĭ şi doi Românĭ. Protopopul evanghelic maghiar, Iuliu Moór a relevat, că fundatorul a fost de religiunea catolică şi totuşĭ a lăsat fundaţiunea fără deosebire de confesiune Propune ca representanta sĕ se degajeze de astădată şi ea de consideraţiunile confesionale şi sĕ acorde bursa unui concurent de religiunea catolică, ceea ce nu s'a făcut până acuma nicĭ odată. Punêndu se la vot, stipendiul a fost acordat tînĕrului sas Ed. *Morres.* Concurentul Traian *Dragoş* a obţinut 4 voturĭ.

Mulţămită publică. Domnii N. *Cosmescu* unul dintre primii învĕţătorĭ din Macedonia de present în Bucurescĭ, care de un şir de anĭ petrece peste vară în Rêşnov, anul acesta a bine-voit a dona pe séma Societăţii române din loc „Istoria Românilor macedoneni de Arginteanu, ér d-l Th. *Berney*, care de asemenea a petrecut la Rêşnov, a donat 3 volume din Testamentul vechiŭ şi S-ta Scriptură, pentru care faptă rog pe marinimoşii domnĭ sĕ priméscă mulţumirile Societăţei, cu atât mai vêrtos, că Societatea luptând cu multe greutăţĭ numĕră forte puţine opurĭ. *Rêşnov*, 31 August 1904. *Romul Cristolovean*, preş. societăţii.

Scirĭ mĕrunte. In comuna Hatzfeld (comitatul Torontal) a murit dirigentul corului din acéstă comună Iosif Schidek în urma unei *împunsăturĭ de muscă.* Schidek era în etate de 79 anĭ.

— Băiatul de 4 anĭ al economului I. Bandarila din Delineştĭ, comitatul Caraş-Severin, frigea ḑilele trecute cucuruz pe cuptor. De-odată flacările au cuprins cămaşa băiatului, care, nefiind ómenĭ în apropiere, a *ars de viu.*

— Locuitorii comunei Cristelek (com. Sĕlagiŭ), vĕḑênd, că seceta nu mai încetéză, au cufundat în două rêndurĭ clopotele bisericei în fântână, unde le-au ţinut timp de mai multe ḑile, până ce a încetat sĕ plóie.

Garantéză farmacia C. *Balassa*, că laptele de castraveţĭ veritabil englesesc al lui Balassa cu efect miraculos pus de dênsul în circulaţiune, nu este stricăcios feţei. Numai odată sĕ încerce On. nóstre dame a-şĭ procura de probă laptele de castraveţĭ a lui Balassa şi se vor convinge că acest cosmetic face sĕ dispară imediat pistruile, petele de ficat, sgrăbunţele, parasiţiĭ şi ori-ce necurăţenie, făcênd obrazul neted si ţînĕr. O sticlă 2 cor. Un săpun de castraveţĭ veritabil englesesc 1 cor. Pudra 1 corónă 20 banĭ. Se póte căpĕta în orĭ-ce farmacie. Sĕ vĕ feriţĭ de imitaţie.

---

1 (14) Septemvrie 1904.

Gróverul Braşovului are o înfăţişare deosebită. Din tăcut ce era în lunile de peste vară, a devenit sgomotos şi plin de vieţă. Dintr'un colţ al locului întins din faţa şcólelor românescĭ, îngrădit cu plopii pururea tinerĭ, până 'n celălalt rĕsună un murmur de vocĭ, când mai pronunţat, când mai lin, şi din depărtare privit, Gróverul îţĭ face impresia unui furnicar neobosit de copii şi ómenĭ. De-alungul edificiului gimnasial şi al şcólei comerciale stau grupurĭ, grupurĭ de elevĭ şi părinţĭ, veniţĭ din apropiere şi depărtare la isvorul nesecat de cultură românéscă.

Măreţa clădire a gimnasiului, care din nou se pregătesce a sălăşlui la sînul ei generaţiunile sĕtóse după isvorul sciinţei, privesce pentru a 55-a óră la vlăstarele neamului, care o încunjură cu pietate şi iubire şi faţa ei, scăldată în radele sórelui tomnatic, par'că tresare de bucurie, vĕḑênd atâta putere şi dor de vieţă.

— In stânga gimnasiului spre valea Prundului stau rótă vre-o 10 elevĭ din gimnasiul superior, sunt toţĭ pretinĭ bunĭ, colegĭ în aceeaşĭ clasă şi discută cu înfocare un nou eveniment în viaţa studenţéscă din Braşov: e vorba de *fanfara liceului*, ce are sĕ se înfiinţeze. Unii ḑic, că ar fi sosit deja instrumentele de alamă, alţii susţin contrarul, toţi însĕ sunt de acord, că noua instituţiune şcolară-musicală are sĕ le pregătéscă multe momente de bucurie şi mândrie.

— Vre-o 20 paşĭ mai spre stânga acestui grup stau vre-o 15 băeţĭ, carĭ judecând după chipiurile lor, sunt elevĭ din gimnasiul inferior. Sunt veselĭ, se ghiontesc une-orĭ, doi se pregătesc chiar sĕ se ia la trântă, ca sĕ-şĭ mĕsure puterile câştigate în decursul vacanţelor de vară, când de-odată amuţesc şi-şĭ ridică chipiurile în faţa unui trecător. „Este un *nou profesor* ales la şcólele nóstre" — ḑice unul, şi privirile tuturor sunt îndreptate spre noul lor mentor în vieţa şcolară şi toţĭ cumpĕnesc în internul lor severitatea sĕu bunătatea noului lor profesor....

— O altă grupă, mai mică, s'a postat lângă fântâna săritóre din mijlocul Gróverului. Sunt patru băeţĭ, îmbrăcaţĭ ţĕrănesce, avênd în mijlocul lor pe preotul şi învĕţătorul satului, ér alăturea de ei doi ţĕranĭ şi o ţĕrancă, pe semne părinţii copiilor. Copiiĭ stau smirna cu privirile aţîntite asupra clădirei imposante, ce se înalţă în faţa lor. Óre ce se petrece în sufletul acestor copiiĭ eşiţĭ din şcola sărăcăciósă a satului?.... Unul îşĭ ridică pălăria de pe cap, ceilalţĭ îĭ urméză inconscient sub vraja unei puterĭ necunoscute şi din privirile lor se desprinde un ce tainic, un dor vag, o presimţire copleşitóre, că stau în faţa unei nouĕ vieţĭ încă nepĕtrunsă de mintea lor copilăréscă....

„Veniţĭ băeţii, sĕ vĕ înscriu" — ḑice de-odată preotul şi grupul pornesce spre şcólă....

A sosit noul an şcolar, o nouă viaţă se pornesce plină de speranţă şi ilusii într'un viitor mănos şi auriu.

Cu Dumneḑeu înainte!

B.

Apel.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" anul acesta îşĭ va ţinea adunarea generală la 21 şi 22 Septemvrie st. n. a. c. în Timişóra, metropola Bănatului.

Insufleţiţĭ de ideia măreţă urmărită de „Asociaţiune" prin ridicarea poporului nostru la cultură şi civilisaţiune şi prin aceste la bunăstare şi mărire, apelăm la tótă suflarea românéscă din Bănat, dér în special la confraţii noştrii preoţĭ şi învĕţătorĭ, ca îndemnând şi poporul de a lua parte în numĕr cât de mare, sĕ se presente la numita adunare, încăldindu-se la razele rĕspândite de acel focular sacru, peste întreg poporul român din iubita nóstră patrie.

Ameliorându-se sórtea preoţimei şi învĕţătorimei nóstre prin ajutor de stat şi quinquenale, pe carĭ direct sĕu indirect tot poporul nostru le suportă, cu drept cuvênt póte pretinde decĭ acel popor, ca preoţii şi învĕţătorii sĕi, sĕ fie adevĕraţĭ pionerĭ ai literaturei şi culturei românescĭ.

In speranţă, că şi acest modest apel va servi idea sublimă representată prin Asociaţiune, salutam pe mama „Asociaţiune", în mijlocul nostru, dorind ca literatura română şi cultura poporului român sĕ înfloréscă, ér representanţii ei sĕ trăéscă!

Torac, la 3 Septemvrie n. 1904.

Paul *Tempea*, m. p., paroch şi vicar protopopesc, V. *Petrovicĭ* m. p , preot dir. desp. Torac al Asociaţ, Maria *Tempea* m. p., paroch, Georgiu *Lupşa* m. p., preot P. *Avrămuţiŭ* m. p. înv., Petru *Mihaiu*, m. p., înv., Nicolau *Onciu* m. p., înv., Georgiu *Serb* m. p., înv. cassarul desp. Torac al Asoc. Iuliu *Raşa*, m. p., înv., D. *Tĕrlai* m. p., înv.

Reuniunea

învĕţătorilor românĭ gr. cat. din archidiecesă.

De lângă Mureş, Aug. 1904.

XI.

De un şir de anĭ s'a îndatinat, ca în adunările generale ale reuniunei; sĕ se discute teme alese de adunarea generală precedentă. Discutarea acestor teme nu este prescrisă de statutele reuniunei, după-ce însĕ este forte cu scop, că s'au introdus şi se practică, putem numai lăuda pe iniţiatorii acestei idei salutare, fiind-că prin asta se dă membrilor participanţĭ ocasiune de a vorbi în public, de a-şĭ desfăşura ideile în interesul causei şi a-se deda la vieţă parlamentară, ceea-ce este un avantaj mare pentru noi învĕţătorii ruralĭ, carĭ petrecem mai tot anul între păreţii şcólei, unde în cele mai multe casurĭ devenim unilateralĭ ne putêndu-ne schimba cu colegii noştrii ideile întru ameliorarea stării nóstre şi a poporului, pe care avem menirea de a-l conduce.

Precum vedem din procesul verbal al adunării generale ultime, publicat în nr. 3 al organului reuniunei, şedinţa III pag. 44, în adunarea asta s'a discutat tema fixată de adunarea gen. precedentă: „Causa decadenţei materiale a poporului ţĕran. Prin ce mijlóce am puté noi învĕţătorii şi preoţii conlucra 1) la împiedecarea rĕului, 2) Cum am puté promova bună-starea lui materială şi prin acésta a-ne îmbunătăţi sórtea nóstră şi a şcólelor nóstre?" O temă de tot acomodată jurstărilor nóstre actuale! Ce sĕ veḑĭ însĕ? Afară de d-l profesor preparandial Ioan F. Negruţiu, numai 3 colegĭ au luat parte la discuţiune anume: Vasiliu Dumitraş, Teodor Stoia şi Mihail Gardac.

Suntem în mare mĕsură recunoscĕtorĭ d-lui profesor pentru vorbirea sa elocuentă, cu care a deschis discuţiunea arătând colegilor noştri presenţĭ la adunare, cum sunt a-se discuta atarĭ teme interesante cu ce seriositate şi cunoscinţă de lucru a-se pertracta atarĭ cestiunĭ vitale.

Deşi pertractarea temei s'a ţinut în anul espirat, motivele d-lui profesor sunt şi acum şi vor rĕmâné încă mult timp actuale, din care causă fiind convins, cum-că publicul cetitor se intereséză de afacere, voiŭ cita decĭ vre-o câteva din aceste motive: d-l profesor a arătat în vorbirea sa causele de decadenţă materială ale poporului nostru: anii rĕi, împărţirea (parcelarea) moşiei părintescĭ, alcoholismul, lipsa de povăţuitorĭ, ér ca mijlóce, spre delăturarea rĕului a recomandat: şcóla poporală în general şi în special şcólele poporale de repetiţiune economice, esemplul bun de imitat al inteligenţei nóstre şi mai cu sémă a învĕţătorului şi preotului, reuniunile de temperanţă şi cele de ajutorare, magazinele de bucate şi altele.

Mureşanul.

Ce doresce Italia.

Regina Italiei se află în stare binecuvêntată şi întréga ţéră aştéptă pe fiitorul moştenitor al tronului. Mii de rugăciunĭ — aşa ḑice un corespondent engles din Roma — se înalţă spre ceriŭ, dorind reginei noroc în acéstă grea oră. Ómenii din împrejurimile Romei se pregătesc a peregrina la Roma, ca sĕ asculte sunetul de bucurie al clopotelor, carĭ au sĕ vestéscă încurênd nascerea moştenitorului tronului Italiei.

Nascerea moştenitorului rusesc a causat mare bucurie în familia regală a Italiei. Regele sĕ fi ḑis către regina-mamă Marguerita: „Acuma sunt pe deplin liniştit, căcĭ avem şi noi speranţe bune".

Ḑi de ḑi trimite Regele câte o telegramă socrului sĕu, princepelui Nicolae al Muntenegrului, ţinêndu-l în curent cu starea sănĕtăţii Reginei. Regina petrece timpul în linişte completă în castelul sĕu din Racconigi, ocupându-se icĭ colea cu lectură şi micĭ lucrărĭ de mână. Ḑilnic primesce numĕróse darurĭ şi scrisorĭ. Impĕrătésa Germaniei i a trimis o brăţară extraordinară, pe care o primise în dar Impĕratul Germaniei de la un şeic cu ocasiunea călĕtoriei sale în Palestina.

Ţarina a adresat Reginei Elena, după nascerea marelui duce Alexis, următórele rêndurĭ: „Suntem surorĭ prin aceeaşĭ sórte, şi eu simt, fie fericirea mea cât de mare, că ea totuşĭ nu este completă, până când nu voiŭ auḑi, că dorinţele Maj. Tale după un moştenitor nu vor fi încoronate cu aceeaşĭ împlinire, ca şi dorinţele mele". Locuitorii principatului Muntenegru, patria Reginei Elena a Italiei, trimit mult adoratei lor principese lăḑĭ întregĭ cu hăiniţe de copii, lucrate de mânile lor, şi povăţuesc pe Regina, ca sĕ nu l créscă pe fiitorul principe „după modul femeiesc şi gingaş al Italienilor, ci după obiceiurile vechĭ aspre, dér bune, ale poporului muntenegrinén".

Regina rĕspunde însaşĭ la cele mai multe scrisorĭ. Ḑilele trecute primise din partea unei fete, angajată ca lucrătóre în o fabrică de uleiŭ, o sticlă mare cu uleiŭ cu rugarea, ca Regina sĕ-i trimită după nascere o fotografie a noului moştenitor. Regina i-a rĕspuns următórele: „Draga mea fată! Vei primi de sigur o fotografie a viitorului tĕu rege. Cugetă-te întotdéuna la 3 lucrurĭ: împlinesce-ţĭ datorinţa, cinstesce-te pe tine însaţĭ şi fii credinciósă domnitorului tĕu!"

Mult interes arată regina faţă de o nouă invenţiune a italianului Ericcio, care i-a trimis un leagăn, ce se pune în mişcare prin un automat. Leagănul este esecutat cu multă măestrie şi e unic în felul sĕu.

Regina e pusă sub supraveghere forte severă medicală, şi trebue sĕ iee dejunul în pat. Opunêndu-se în una din ḑile ordinului medicului Morisani, acesta sĕ-i fi ḑis: Majestate, trebue sĕ cauţĭ a te împrietini cu gândul, că eu sunt pentru cele 4 sĕptĕmânĭ viitóre stăpânul Maj. Vóstre.

Institutul „Notre-Dame-De-Sion" în România.

Ministrul cultelor și instrucțiunei publice din România, d. Sp. *Haret* a dat o adresă în care spune, că în timpul din urmă s'a convins, că o mare parte din învinovățirile, ce s'au ridicat contra institutelor *„Notre-Dume De Sion"* sunt fundate. Nu se predă în aceste institute învěțămêntul primar așa cum este fixat prin lege; copiii nu sunt supușĭ nicĭ unui control în privința învěțămêntului obligător; copilele ortodoxe sunt obligate în mod strict a-se supune la tóte îndatoririle religiei catolice, ba sě folosesc de tóte mijlócele pentru a le determina a părăsi religia părinților lor și a-se călugări. ș. a. Pentru a pune capĕt acestor fapte, ministrul pretinde următórele de la direcțiunile acestor institute.

1) Institutul ce conduceţĭ va fi inspectat cât mai des de către inspectorii școlarĭ, inspectórele școlare, de către revisorul școlar local și orĭ-ce altă persónă delegată de noi. D-vóstrĕ sunteţĭ datóre a-le pune la disposiție tóte actele și documentele, de care vor avé trebuință și a-le da tóte informațiile ce vĕ vor cere. Ei vor asista la cursurĭ, vor pune întrebărĭ, vor cerceta cărțile întrebuințate, caetele și lucrările elevilor, vor căuta sĕ se convingă de aptitudinele didactice și de capacitatea corpului didactic al institutului, vor căuta sĕ vadă modul, cum elevele îșĭ împlinesc datoriile religióse. In urma raportelor ce ne vor adresa și eventual în urma anchetelor ce vom ordona, ministrul va lua mĕsurile ce va crede de cuviință în conformitate cu legea și cu regulamentele.

2) Vețĭ comunica d-lui revisor școlar local numele și pronumele, naționalitatea și religia tuturor elevilor, precum și numele și locuința părinților elevelor, ce se află în institut, precum și a tuturor acelora care vor mai fi primite în viitor.

3) Tóte elevele române în vîrstă de 7—14 anĭ împliniţĭ, carĭ nu vor fi absolvit învĕțămêntul primar după programa oficială, vor urma acest învĕțămênt după programa oficială, fără cea mai mică știrbire séu înlesnire. Acest învĕțămênt va puté însĕ fi repartisat pe 5 ani, în loc de 4 pentru a permite și introducerea limbelor moderne și a musicei. Cursurile de religie, limba română, istorie și geografie vor fi predate esclusiv în limba română.

4) Elevele române mai marĭ de 14 anĭ, carĭ au absolvit cursul primar după programa oficială, vor fi obligate a urma în limba română studiul istoriei, geografiei și limbei române, ér cele ortodoxe și pe al religiei. Limba de învĕțămênt pentru celelalte materii, póte sĕ fie o limbă strĕină.

5) Pentru predarea învĕțămêntului primar, precum și pentru predarea istoriei, geografiei și a limbei române la elevele române prevĕdute la aliniatele precedente se va întrebuința numai un personal, care sĕ cunóscă bine limba română, care se aibă cunoscințele și aptitudinea pedagogică necesară și care sĕ aibă autorisația ministerului.

6) Pentru elevele române ortodoxe, religia va fi predată de un preot ortodox, séu de o altă persónă ortodoxă, anume autorisată pentru acésta de minister și care se facă parte din corpul didactic al statului.

7) Pentru elevele române mai micĭ de 14 anĭ, carĭ au absolvit învĕțămêntul primar, acest învĕțămênt va fi obligător până la absolvirea lui séu până la vîrsta de 15 anĭ. Elevele, carĭ se vor constata, că se sustrag de la dînsul, vor fi înscrise în școlile primare publice și obligate a urma acolo fără prejudițiul altor mĕsurĭ ce s'ar lua contra institutului.

8) Tóte elevele române de curs primar, vor trece la școlile publice tóte examenele de fine de an, conform art. 11 al I din lege. Direcția institutului va fi obligată a le trimite la examene.

9) Este interḑis în mod absolut, ca elevele române ortodoxe sĕ ia parte în orĭ-ce fel ar fi și sub orĭ-ce motiv ar fi, la practicele religióse catolice, orĭ carĭ ar fi ele. Credințele religióse ale lor vor fi respectate în modul cel mai scrupulos și este interḑisă în mod absolut orĭ-ce încercare de orĭ-ce fel ar fi, de a-le abate de la credințele lor și de la datoriile religióse ortodoxe.

10) Direcția institutului este obligată sĕ aibă grije ca elevele române ortodoxe sĕ-șĭ împlinéscă în mod regulat datoriile religiei lor. Un preot ortodox va fi însărcinat de către direcția institutului, séu în lipsă de minister, ca sĕ se ocupe cu îngririrea religiósă a elevelor române ortodoxe.

11) In fie-care Duminecă elevele romane ortodoxe vor fi conduse la biserica ortodoxă, cea mai apropiată ca sĕ asiste la liturghie.

12) Institutul este obligat a sĕrbători întocmai ca școlele publice, ḑilele de sĕrbătorĭ naționale recunoscute de regulamente.

Din Zêrnescĭ.

— 15 August. (sf. Marie), 1904.

Obicĭnuita petrecere de vară a harnicei tinerimĭ de aicĭ. Scenă nouă permanentă lucrată de maisterul Efrem. La rugarea tinerimei scena e făcută pe spesele comunei. Costă mult, dar face. O scenă permanentă era indispensabilă pentru o comună ca Zêrnescii. Lucrul acesta l'a înțeles forte bine comitetul comunal al nostru.

Ca tot-déuna programul producțiunei a fost bogat, variat și ales. Cântărĭ de cor frumos esecutate. O declamație bine succésă și pe înțelesul tuturor aléssă. Frumosul monolog comic „Herșcu boccegiul" al lui Alexandri urmat de un asalt de aplause. Și în fine, ca punct principal, teatru. S'a predat comedia „Legea pentru bețivĭ" de un autor necunoscut publicului român de aicĭ. Ca piesă de teatru e slăbuță; îĭ lipsesce acțiunea, din care causă devine cam monotonă. E însé pe înțelesul poporului și moralisătóre. Din punctul acesta de vedere a fost potrivită.

Cât a fost de slabă ca comedie piesa de sus amintită, jucată înse de dile anțĭ pricepuțĭ ca tinerii noștri, a produs efect. Frenetice aplause lĭ-a fost rĕsplata.

Din punctul de vedere al diletanților, Zêrneștiĭ póte sta alăturea cu alte comune fruntașe din Ardeal. Ne lipsesce însĕ ceva, ce ne-ar puté ridica peste multe localitățĭ românescĭ și ce n'ar fi chiar greu de dus la îndeplinire. Ne lipsesce, despre ce se face amintire într'un Anuar al Societății teatrale, și adecă o societate, care sĕ se ocupe în special cu aranjarea de representații teatrale pe séma poporului. Ca „Progresul" din Făgăraș bună-óră. Și la noi nu e greu de înființat o astfel de societate. Inteligență e destulă din mila lui Dumnedeu. Și chiar de n'ar fi, tot ar fi posibilă înființarea unei ástfel de societățĭ, compusă și din țĕranĭ sub conducerea unui om cu carte.

Nu mĕ îndoesc, că acéstă sinceră părere a subscrisului va fi luată în considerare de inteligența din Zêrnescĭ și în deosebĭ de cei doi harnicĭ bărbațĭ, carĭ deja au dat destule dovedĭ, că se intereséză de mersul bun al comunei nóstre. La inițiativa acestor vrednicĭ fruntașĭ Dr. I. Mețianu și adv. N. Garoiu, s'au înființat deja trei societățĭ de mare valóre: o bancă poporală, o reuniune de înmormêntare și o societate de asigurare a vitelor. Trebue însĕ îngrijit și spiritul poporului și cultivat. Acésta sĕ póte face prin societățĭ de felul celor ce dic, ca sĕ se înființeze.

In 17 August v. am primit o visită de tot plăcută pentru noi. Un grup de elevĭ dela diferite licee din Țéră, în frunte cu simpaticul domn Papadima, absolvent al facultățiĭ teologice din Bucurescĭ și Român macedonean după origine. Mulțămită d-lui Dr. I. Mețianu, tinerii escursioniștĭ au fost primițĭ forte cordial. Séra s'a improvisat un mic banchet — fiind visita făcută pe neașteptate —. Și la banchet n'aŭ lipsit nicĭ toasturile de entusiasm dătătóre. A doua di însoțițĭ de tinerimea din loc au visitat locurile cele mai frumóse din Zêrnescĭ, de unde apoi au plecat ducênd cele mai plăcute amintirĭ și cele mai frumóse idei despre Românii de aici.

In 22 August, după atâtea momente plăcute, după atâta poesie, care ne-a făcut sĕ trăim câte-va dile într'o lume mai senină, vine érășĭ viața de tot-dilele cu a ei prosă de ilusiĭ sdrobitóre.... Clopotele cu glas tânguitor ne readuc la trista realitate și ne reamintesce înspăimêntătórea lecție „că din pămênt suntem ziditĭ și 'n același pămênt vom merge".

Unul din vrednicii noștri bărbațĭ ne-a părăsit pentru tot-déuna.

Cerul, până acum vesel — e posomorît ca și sufletele nóstre. O plóie mĕruntă picura din norĭ, ca și lacrimile din ochii celor ce au cunoscut pe bĕtrânul dascăl, pe rĕposatul Nicodim Dan.

Cu pașĭ domolĭ și pușĭ pe gândurĭ veniau ómeniĭ, sĕ dea ultimul onor aceluia ce s'a dus dintre noi. Româniĭ toțĭ s'au adunat și o parte mare din strĕiniĭ pripășițĭ pe aicĭ.

Se încep sfintele rugăciunĭ de dureri alinătóre. Corul improvisat al învĕțătorilor din jur dau rĕspunsurile, carĭ aduc mângăere sufletelor celor îndurerate.

Soția jalnică, fiul îndurerat și neconsolatele fiice de-abia-șĭ înăbușesc suspinele de durere după cel pe vecĭ pierdut.

Protopopul într'un măduvos discurs funebru enumeră meritele repausatului, carĭ în adevĕr trebue sĕ ne facă sĕ vĕrsăm lacrimĭ amare pentru cel-ce viéța întrégă șĭ-a sacrificat pentru școlă ... Și... convoiul funebru se pornesce spre locul de vecĭnica odihnă. Clopotele cu glas lugubru însoțesc pe cel ce calea vecĭniciei a apucat. Intre cântările jalnice ale corului ajungem la cimitir.

La mormânt directorul școlar într'un discurs frumos îșĭ ia ultimul adio de la iubitul coleg, în numele întregului corp didactic, cu care atâta timp șĭ-a împărțit frățesce pânea cea amară a dăscăliei. Nu deplânge pe rĕposatul, căcĭ numai acolo îșĭ va primi drépta rĕsplată pentru munca sa. Cu fruntea ridicată se va presenta rĕposatul înaintea scaunului înaltului Judecător, căcĭ în lume cât a stat șĭ-a împlinit misiunea sa cu cea mai mare abnegație. „Nu tótă ființa nóstră piere" e adevĕrul profesat de sfânta nóstră credință și acest adevĕr revarsă peste sufletele îndurerate balsamul mângâierii.

Dacă sĕ cuvine laudă mare unui general care câștigă o victorie, apoi nu cu mult mai mică laudă sĕ cuvine și vitejilor luptătorĭ necunoscuțĭ carĭ contribuesc mult la câștigarea unei marĭ isbândĭ culturale. Un astfel de luptător pentru cultură, plin de abnegație și de iubire de neam și școlă, dér neiubitor de laude a fost și modestul dascăl Nicodim Dan, a cărui perdere o regretăm mulțĭ, forte mulțĭ, carĭ l'am cunoscut și cărora el pentru prima-óră ne-a pus condeiul în mână.

Odihnéscă 'n pace!

O. C. T. b.

Vrednicĭ de laudă și de urmat.

Din comit. Bistrița-Năsĕud, Aug. 1904.

In partea rĕsăriténă a comitatului Bistrița Năsĕud, la pólele munților Carpați,

„Unde printre stâncĭ bĕtrâne,
„Curg isvórĕ cristaline. —

este situată comuna curat românéscă *Sebeșul de sus*. Un popor robust, trainic și vioiŭ locuesce în acéstă comună, peste 1000 de locuitorĭ toțĭ Românĭ; afară de o familie jidovéscă, care ține boltă și crâșmă și a stors puterea bietului popor, întru atâta, în cât astădĭ nu este proprietar în comună, care s'ar puté aseměna în privința averei cu jidovul.

Deși în óra a 11-a, totușĭ acest popor s'a trezit din letargia sa, nu a voit a fi și mai departe batjocură acestui jidov, s'a pus în înțelegere cu un comerciant român din Turda, care se va și stabili acolo și-șĭ va deschide boltă.

In fața acestei hotărîrĭ resolute a poporenilor, jidanul s'a încercat în tot chipul a le zădărnici planul, a promis chiar 6000 coróne pentru edificarea bisericei, numai sĕ nu aducă comerciant român. Dér tóte înzadar. Vĕdênd, că în sat nu póte face ispravă, s'a întors pe la oficiul protopretorial din Bistriță, unde a făcut ce-a făcut, și pe când au ajuns și poporeniĭ cu a lor jalbă, în loc ca sĕ li-se promită ceva, au fost înfricațĭ cu aceea, că nu boltă, ci post de gendarmĭ li-se va da. Norocul lor însĕ, că Sebeșul de sus mai are un bărbat — Nicefor Groze — care prin mintea lui ageră, prin diligința-i de fer, șĭ-a început cariera la soldat de rênd și s'a ridicat din tréptă 'n tréptă până la gradul de vicecolonel la gendarmerie, în care calitate adĭ petrece în retragere în Bistriță.

Acesta, după ce poporeniĭ au eșit de la protopretore, cu rĕspuns negativ, a intrat însușĭ acolo, și ceea ce mai nainte nu se puté, îndată a devenit posibil.

Acest pas al locuitorilor din Sebeșul de sus voiesc a-l pune ca pildă vrednică de urmat poporului nostru român, căcĭ până când acest popor se lipesce numai de glie, de răzor — și nu îmbrățișéză negoțul și meseriile, unde se învêrte banul, până atuncĭ, nu póte ajunge la bunăstare fiind așa dicênd materială, legat de mânĭ și de picióre.

Dați-vĕ drept aceea copiiĭ la măestriĭ și negoț, ca așa prin satele, pe carĭ le sug lipitorile strĕine, sĕ putem vedé bolte românescĭ, pe carĭ apoi sĕ le sprijinim și sĕ ne aflăm bucurie întru aceea, când un frate de al nostru ajunge la stare bună. Bunăstarea confratelui nostru sĕ nu ne aprindă spre pismă, căcĭ aceea numai spre înflorirea neamului și a bisericei nóstre servesce, pe când de la un strĕin, fie el jidov séu orĭ-ce, nu putem aștepta nicĭ un bine.

Inițiativa pentru acésta trebue sĕ o ia preoțiĭ și învĕțătoriĭ, decĭ sĕ fie la culmea misiunei lor, sĕ se lupte fie-care întru acolo, ca barem 1 séu 2 pruncĭ din comuna fie-căruia sĕ fie trimișĭ la măestriĭ și negoț

Cărpinișanul.

ULTIME SCIRI.

Londra, 14 Septemvrie. Corespontul diarului *„Daily Mail"*, care a petrecut în cartierul general japones, anunță din Tiencin, că la Tokio s'a redus prea afară din cale cifra pierderilor japonese la Liaoyang Nu 17,000, ci preste *30.000 de ómenĭ au pierdut Japonesiĭ* în luptele de la Liaoyang.

Petersburg, 14 Septemvrie. Statul major desminte scirea, că *Linevicĭ* cu 50.000 de Rușĭ ar fi trecut în Coreea, ca sĕ atace din spate pe Kuroki.

Circulă svonul, că amiralul *Alexiew* șĭ-a dat demisiunea, dér că Țaru n'a hotărît încă.

Londra, 14 Septemvrie. „Daily Express" primesce din sorginte bine-informată din Petersburg scirea, că Rusia va refusa hotărît orĭ-ce intervenție a statelor strĕine. Rusia va continua rĕsboiul până la estrem.

Paris, 14 Septemvrie. După scirĭ private din Mukden, *Kuropatkin* a trecut în revistă întréga sa armată. Toțĭ soldații au apărut îmbrăcațĭ așa cum au sosit de la Liaoyang. La revistă au participat și soldații mai ușor rănițĭ. Kuropatkin a conferit numĕróse decorațiunĭ subofícerilor și soldaților.

Petersburg, 14 Septemvrie. Statul major desminte scirea despre mórtea generalului *Micenko.*

Berlin, 14 Septemvrie. Flota din marea baltică, care a plecat din Cronstadt, se va opri timp mai îndelungat la Reval.

Petersburg, 15 Septemvrie. Generalul *Stössel* raportéză: Un atac de nópte al Japonesilor a fost repins în timp de o óră.

Bibliografie.

„Caractere morale". Acéstă carte atât de instruitivă, bine scrisă și folositóre, mai ales pentru tinerimea din școlele medii, scrisă de reposatul profesor de limba română Ioan Popea dela gimnasiul nostru din Brașov se găsesce la librăriile și la tipografia nóstre din Brașov precum și la celelalte librării române din țéră și este una din cele mai potrivite cărțĭ pentru premii. Dér nu numai pentru băețĭ, ci și pentru fete acéstă carte este de mare preț pentru înmulțirea cunoscințelor și formarea caracterului lor.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri, că la dorința vĕduvei autorului reposat, acéstă carte se vinde cu prețul moderat de 2 coróne esemplarul (plus 20 bani porto).

Serate de ale meseriașilor românĭ.

In ședința literară a 8-a ținută Joi la 25 August n. în localitățile „Reuniunei sodalilor românĭ din Sibiiu“, presidentul reuniunei nóstre d-l Vic. Tordășianu, ne întreținea cu planurile urmărite de guvernul țĕrei, relativ la ridicarea meseriilor. Anul rĕu ce amenință cu fómete mii de gurĭ și care a lipsit mii de brațe muncitóre de lucru, a dat ansă celor chemațĭ de a contempla asupra căilor și mijlócelor, carĭ folosite cel puțin pentru viitor și în casurĭ analóge sĕ ne scape de peirea sigură. In țĕrĭ agricole cum e și patria nóstră, décă munca economului fie dintr'o causă fie din tr'alta este nimicită, nimicite sunt și tóte isvórele lui de câștig. In asemenea țĕrĭ constatat este, că între altele industria și meseriile trebuesc păstrate, încuragiate și perfecționate și acésta și pentru faptul, că ele pe lângă, că sunt un factor însemnat în organisația socială își au rostul lor și în statele cele mai inaintate în agricultură. In astfel de țĕrĭ lucrul de căpetenie este a da meseriilor o desvoltare cât mai artistică, în care scop este neapĕrat ca meseriașul sĕ fie înzestrat cu pricepere și destoinicie, aceste însemnate recerințe la ținerea concurenței. Și în țéra nóstră se lucréză de un timp încóci, de bună-sémă urmându-se esemplelor date de țĕrile mai înaintate, la completarea cunoscințelor măieștrilor și în consecuență și la îmbunătățirea produselor lor.

In acéstă direcțiune guvernul intenționéză a transforma museul technologic din Budapesta într'o centrală, în care sĕ se găséscă o esposiție permanentă de modelele cele mai frumóse și solide, ér în orașele cu școlĭ de arte și meserii cum este Clușiul, M. Oșorheiul și Timișóra se vor face și în ele asemenea musee. In aceste esposiții pe lângă modele se vor găsi și mașinile și uneltele trebuinciόse industriei micĭ, arătându-se în același timp și modul lor de a funcționa. Se vor numi din partea ocârmuirei profesorĭ ambulanțĭ atât pentru maestri, cât și pentru calfe. In scopul perfecționării calfelor se vor aranja esposiții cu lucrărĭ eșite din mânile lor. Se va pune un deosebit pond pe crearea de stipendii carĭ sĕ se dea calfelor pentru perfecționarea în strĕinătate. Cu scop de a ușura lupta meseriașilor, se va da deosebită încurajare societăților cooperative de meseriașĭ spre a șĭ aduce materiile prime. Se vor crea centrale pentru fie-care bréslă, ér pentru desfacerea mai cu ușurință a mărfei, se va organisa o prăvălie (hală de vêndare), tóte ajutate cu subvenții din visteria statului și cu împrumuturĭ fără interese și replătibile în rate.

Aceste premerse, d-l president binevantéză numeroșii óspețĭ și între aceștia pe d-șóra Olga Stoianovicĭ, originară din Bucurescĭ și elevă a școlei de pictură din München, pe d-l Magdu, funcționar de bancă în Arad, pe d-l Ignațiu Moldovan, măestru pantofar, care mutându-se din Budapesta și-a deschis un stabiliment în Sibiiu.

Micul dér drăgălașul program al seratei a fost esecutat cu precisiune și cu succes.

Făcêndu-se ca de obiceiŭ sortarea cărților, din 110 persóne presente norocóse au fost a primi câte o carte folositóre 17 persóne.

Sumarele ședinței administrative cetite de notarul reuniunei d-l I. Apolzan, ne-au reoglindat afacerile de interes general industrial și meserieșesc petrecute în cursul lunei August.

Stejar.

Amintirĭ
de acum 20 de anĭ.

In tómna anului 1885 la gara din Sibiiu ne aflam mai mulțĭ colegĭ de școlă, eram eu, actualul preot din Poplaca, notarul din Tilișca, preotul din Poiană, notarul din Rod, preotul din Racovița și alțiĭ, așteptam sĕ plece trenul spre Blașiŭ, cu care aveam sĕ plecăm și noi.

Nu trece mult și s'aud vorbele: „Kérem beszálni“. Repede ne instalăm într'un compartiment de clasa a treia, căcĭ a patra se desființase, și mân'o băiete spre Blașiŭ, — Colegul din Poplaca pe lângă cufĕrașul cu cărțile, avea cutia cu vióra și o respectabilă ólă cu unsóre; cel de la Tilișca un imposant burduf de brânză, așa că între alte conversațiunĭ plănuisem și gătirea unor plăcinte cu brânză *numĕru ainĭ*, plăcinte, carĭ sĕ nu ne dea de rușine o stradă a Blașului numită „Ulița plăcintelor“.

Ideia pornise de la mine, și cu tóte că eu la proiectul acesta nu puteam furnisa décât apa și cărămida, totușĭ stăruiam mai mult ca toțĭ. — Interesul sireacul — pare că și mâncam din plăcinte, așa pledam de cu foc. — Argumentele mele au prins, căcĭ erau aprópe toțĭ de părerea mea, afară de cel cu unsórea, care mĭ-a spus'o verde: „Ce tot vorbescĭ de plăcinte, și tu nu contribuescĭ cu nimica“. — Las' pe mine, eu voiŭ da udătura necesară, dér' trăesce Funariul (un birtaș de lângă gara Blașiului, care avea vin bun și dădea și pe datorie)!

La gara Blașiŭ ne așteptau o mulțime de pretinĭ. Când strigă conductorul: „Balázsfalva tiz percz“ — nu se audia pe peron alt-ceva decât: servus Milea, vivat Baca, uite și pe Cândea, servus Dobrotă, uite pe Colceriu, Bonfiniu, Pascu, Buteanu, Iansa, Gerasim, Raț, etc., un pomelnic mai strașnic ca cel din Sâmbăta Morților. O învălmășală, strîngere de mânĭ, îmbrățișărĭ și cele „tiz percz“-urĭ trecură, trenul se pune în mișcare și cu el plécă și óla lui Baca cu unsóre spre Teiuș.

Pe peron, recepțiunea cuvenită, care era următórea: Chibulcutene și Raț, voi tot la Drusa stațĭ, dér Scurtóe mai stă, Kakadema, Papăgol, Zamă acră, Picior de porc, Fiscu, Turnea, Onișor, Ianza, Smântănésa mai trăesc și domnișóra Lepedeu, Irod, Tepertiușca, Canonicu, Ordace, Albini nu s'au măritat? — Jok! stau toțĭ neclintițĭ la postul lor, numa Băluca s'a dus în România.

Dér noutatea, noutăților; se scólă Dariu.

— Mĕi, scițĭ voi ceva nou? Croitorul Rosenblatt și-a dat ortul popii.

— Bravo lui, sĕ móră sănĕtos. Eu mai aveam sĕ-i dau un rest de 6 fl. pentru palton, eu trei pentru pantalonĭ, altul 5 pentru haine și scițĭ voi că eu cu gândul acesta am plecat de acasă ca sĕ-i plătesc, că m'a așteptat cinstit, uite aicĭ paralele înfășurate espree pentru el (vorbă sĕ fie) sĕracul de el și sĕrmanele mele de parale, pare că le vĕd cum se strecóră în mâna Funariului.

— Décă e vorba de asta, strigă Poruț, atuncĭ sĕ bem în sănĕtatea lui Rosenblatt.

— Așa este! strigară toțĭ în cor, și și merita, că lucra bine și în rate.

Dis și făcut. In corpore ne transportăm la birtul Funariului și acoperind masa cu câte-va chilomane de vin, începem a cânta vecînica lui pomenire. Dumnedeu sĕ-l ierte, sĕ-l ierte! și dă-i cu udătură. Birtașul vĕdĕndu-ne așa veselĭ, nu se putu rĕbda și mĕ întrebă, că ce este asta? — „Bucurie și supărare“ îĭ disei eu, este pentru memoria rĕposatului Rosenblatt, trăiéscă rĕposatul Rosenblatt! Sci ce baciule Jóni, aveam sĕ dăm ceva parale lui Rosenblatt și décă a murit, nu voim se cheltuim paralele, carĭ de drept nu mai sunt ale nóstre, pe dată ce sĕ se cuveneau rĕposatului.

— „Ce credețĭ, dragii baciului, pare că rĕposatul le punea la „Patria“ spre păstrare? Tot aicĭ le aducea, și acum décă ar afla, că îĭ facețĭ pe gust, o sĕ se bucure.

Bravooo, vivaat, trăiéscă rĕposatul! Dér cu plăcintele lui Baca, cum stăm?

— „Sĕ fiĭ tu al dracului, că décă mai tăceai din gură, eu nu uitam óla cu unsórea“.

— „Nu te supĕra, mĕĭ Baca“, îĭ dise Mosora, „că óla ne avênd bilet, nu póte călĕtori gratis, o sĕ o dea jos la Crăciunel și îĭ scriem o carte postală, sĕ vie la Blașiŭ“.

— „Vĕ este ușor sĕ vĕ batețĭ joc, dér sĕ fie plăcintele aci, m'ațĭ ridica în slava ceriului“.

— „Lăsațĭ glumele la o parte“, dice Moisin, „póte că porcul, din care s'a topit unsórea, a fost de furat, de aceea nu țĭ-a ajutat Dumnedeu Baca, și eu propun sĕ plătéscă Baca 2 kgr. vin pentru ispășirea pĕcatelor aceluia, care a furat porcul“.

— Bravo! trăiéscă Baca. — Baciule Jóni, incaséză pe Baca cu 2 kilograme, și ex!

Mĕ Laia și piculașule, dați-vĕ aicĭ lângă nașu și trageți asta:

> Mi-a trimis mândruța dor
> Pe frundă din viea lor.
> I-am trimis dorul acasă
> Pe frundă din viea nóstră.

De sub Surul.

Animalele și alcoholul.

Revista germană scientifică „Naturwissenschaftliche Wochenschrift“ publică în n-rul sĕu recent doi articolĭ, semnațĭ de profesorii Brinkmann și Kolbe, carĭ se ocupă cu unele esperiențe și observațiunĭ făcute de dênșii cu privire la animalele, carĭ consumă cu predilecțiune alcohol. Intre altele se povestesce despre observările făcute cu nisce vespĭ, carĭ au fost ținuțĭ închișĭ într'un vas, și carĭ primeau drept hrană apă, în care s'a amestecat zăhar.

Intr'una din dile s'a picurat în apa zăhărită o cantitate mai mică de spirt. Vespii, carĭ până atuncĭ gustau numai puțin de tot din hrana oferită, se aruncară de-odată cu toții asupra paharului, în care se picurase spirt și gustau cu atâta lăcomie din noua lor hrană, până ce cădură țapenĭ și fără consciința pe spate lângă păhar. Unii din ei cădură chiar în păhar, și trebuiră scoșĭ, ca sĕ nu se înece. După un timp óre-care își veniră în fire și plecară încet și leneșĭ spre ocupațiunea lor obicĭnuită.

In regnul paserilor de-asemenea se găsesc unele, carĭ consumă bucuros alcohol. Cocoșii mănâncă, am putea dice cu patimă, pâne muiată în rachiu. Efectul se observă imediat, căcĭ cocoșul turmentat începe sĕ cânte și sĕ bată cu putere din aripĭ. Nu peste mult se observă apoi reacțiunea, cocoșul devine móle și nu se mai mișcă din loc.

Animalele nóstre de casă, precum vitele, oile, caprele și porcii, consumă bucuros tescovină și se îmbată. Cei mai mari „bețivĭ“ între animale sunt însĕ urșii și elefanții; în grădinile zoologice avem ocasiune destulă sĕ facem observărĭ în privința acésta. Urmările consumării de alcohol sunt la animale calitativ aprópe aceleași, cantitativ însĕ sunt diferite. Un cavalerist povestesce, ca în timpul resbotului din 1870 au trebuit împușcațĭ doi caĭ, carĭ își eșiseră cu totul din fire în urma consumării unei cantitățĭ mai mare de alcohol.

Despre mâțe susține prof. Kolbe contrar părerii profesorului Brinkmann, că și ele prefer mâncărĭ alcoholice altor mâncărĭ. Mâțelor le place în deosebĭ mâncărĭ muiate în rum sĕu în vin vechiŭ. Se scie deja din vechime, că și alțĭ representanțĭ ai neamului mâțesc precum pantera consumă cu predilecție alcohol. In privința acésta găsim la istoriograful roman Appianus o descriere interesantă, cum se prindeau pe timpurile acelea panterele prin consumare de alcohol. „Se caută — dice Appianus — în locurĭ pustii un isvor, care forméză un mic basen și despre care se scie, că e visitat de pantere. Vînătorii aduc la locul acesta vre-o 20 urciόre cu vin, le tórnă în basen și apoi se ascund în apropiere. Când sórele stă în zenit sosesc animalele, chinuite de sete și atrase de mirosul vinului și-l sorb cu o patimă nespusă. Ele încep apoi sĕ sară în jurul isvorului, după un timp óre-care se întind turmentate la pămênt, plécă capul și adorm. In halul acesta se prind și se légă apoi cu ușurință de către vênătorĭ“.

De alt-fel ne dovedesce acésta și împrejurarea, că artiștii din vechime îl făceau pe deul vinului și veseliei „Bachus“ adese-orĭ însoțit de-o panteră. *b.*

Onișor și drăguță-sa.
(Baladă poporală.)

Trandafir flóre frumósă,
Intr'o nópte rĕcorósă,
Voinicĭ tinerĭ se strîngea
Voinicĭ tinerĭ se ducea
Inarmațĭ
Și 'nferecațĭ
In mondure îmbrăcațĭ,
In mondure 'mpărătescĭ
In ciacauĕ cătănescĭ,
Se ducea
Zo, se ducea,
In țéra Burcușului
Și într'a Frânțuzului,
Țéra sĕ le-o stăpânéscă
Cu ei sĕ se împrietinéscă.
Și merea feciorii roĭ
Și nu venea înapoĭ,
Numaĭ schilavĭ și șoldițĭ
Numa morțĭ și schilăvițĭ.
Se ducea
Dómne du ea
Onișor
Din Merișor,
Inarmat
Inferecat,
Sĕ slujéscă pe 'mpĕrat.
— După el cine'mĭ plângea?
— Da plângea
Și scâncenea
Ana mândra satului
Din țéra Săbadului,
Cu care mi se ibea
Cu care se ibovnea
Și în dragoste trăia.
Cum merea
Cum sĕ ducea,
Din gură îi cuvênta,
Din buze mĭ-o săruta
Și din graiŭ așa-i grăia:
„Ană, mândra satului
Ia ăst inel de argint
De-i vedea că-i ruginit
Sĕ scii dragă c'am murit,
In țara Burcușului
Orĭ într'a Frânțuzului
Dar rĕu nu te supĕra
Că altul ți-i căpĕta,
Și rĕu nu te nĕcaji,
Că altu ér' ți-i găsi.“
Frundă verde ca iarba
Ana sta
Și-l asculta
Și nimica nu dicea,
Că nimica nu putea,
Că glasu n'o 'ngăduia,
Că de năcaz amuțea.
Că nu-i năcaz nimerit
Ca lăsatu din iubit!

Cul. de: *Teodor A. Bogdan*,
înv. în Bistrița.

Mulțămită publică.

Comitetul „Reuniunei femeilor române din Brașovul-vechiu“ vine prin subsemnatele a da séma în public despre sumele de mai jos și a esprima sentimentele de profundă mulțămită Dómnelor și Domnilor mai jos înșirațĭ, carĭ au binevoit a contribui peste taxa de intrare la producțiunea din 15(28) August a. c. (diua de s. Măria mare) aranjată de tinerimea română din Brașovul-vechiu cu concursul câtor-va Domnĭ teologĭ din Seminariul „Andreian“ din Sibiiu în favorul fondului sus amintitei reuniunĭ:

Dómnele: Elena I. Săbădeanu 4 cor., Dobra Oprea 2 cor., Elena Hager 1 cor., Elena Preșmereanu 1 cor., Maria Iordan Munteanu 2 cor., Eufemia Kertsch 1 cor.

Domnii: Iosif Maximilian, paroch 3 cor., Ioan I. Max milian, preot-capel. 2 cor., Dumitru N. Căpățînă 2 cor., N. 3 cor., Dr. Eugen de Lemeny 1 cor., Petru Nemeș, not. p. 2 cor., Dr. G. Baiulescu 1 cor., N. Fizeșanu, preot militar 1 cor., 1. de Lemeny 1 cor., N. N. 60 banĭ.

Intratele acestei producțiunĭ au fost de cor. 272·20, eșitele de cor. 206·84, rĕmâne un profit de *65 cor. 36 banĭ*, sumă, care s'a alăturat la fondul Reuniunei.

In numele acestei Reuniunĭ esprimăm cea mai căldurósă mulțămită poporului nostru, precum și Onor. familiĭ române din

România, fraţĭ de-ai noştri, pentru participare în persónele câtorva domnĭ şi dómne la acéstă serată, şi îi rugăm, ca şi pe viitor sĕ ne onoreze cu presenţa d-lor.

Tot cu ocasiunea acésta esprimăm ferbintea nóstră mulţămită bravei tinerimĭ pentru ostenelile aduse pe altarul acestei instituţiunĭ, care ca şi în alţĭ anĭ şi de data asta ne-au câştigat serĭ de frumóse amintirĭ în viéţa nóstră prin esecutarea frumóselor şi fermecătórele doine românescĭ.

Mulţămim d-şórelor diletante şi d-lor diletanţĭ: N. Şoneriu, C. Cârstea, D. Jaliu, Maria Russu şi Paraschiva Spătar pentru studiarea şi esecutarea rolurilor avute în piesa teatrală.

In fine aducem fierbinţĭ mulţumirĭ harnicului tinĕr, *George Preşmereanu*, student în teologie, dirigentul corului tinerimei nóstre, pentru-că a binevoit a instruì corul şi a-l conduce cu atâta dibăcie şi succes.

Pentru comitetul Reuniunei:

Maria Maximilian, presidenta reun. *Elena D. Căpăţină*, cassiera reun.

POVEŢE.

Leac contra tăeturilor. — Este rĕu obiceiul de a stórce rana căpĕtată prin orĭ-ce întîmplare, dér mai vîrtos tăieturile, pentru-că prin stórcere, rana devine mai durerósă şi se vindecă mai cu anevoe. Unii au chiar scârbosul obiceiŭ de a suge sângele din rană.

Cel mai nemerit lucru de făcut, când s'a tăiat cineva, este, ca numai decât sĕ spele rana bine cu vre-un desinfectant (apă fenicată, apă boricată séu soluţiune de sublimat corosiv) acestea se capĕtă de la orĭ-ce spiţărie, apoi trebue lipite cele douĕ buze ale ranei, apăsând cu putere degetul cel mare pe rană. Este destul sĕ se apese astfel 10—15 minute, chiar pe o rană grea, pentru-ca durerea sĕ nu se mai simtă de loc, nicĭ sânge sĕ nu mai curgă. O rană închisă ast-fel, décă nu lăsăm sĕ străbată aerul la ea se vindecă de bună sémă în 2—3 ḑile.

*

Un mijloc de a obicinui vitele între Când într'un grajd de vacĭ se aduc altele strĕine, séu chiar când se schimbă locul vacilor din acelaş grajd, se întîmplă fórte adesea, că animalele vecine se împung între ele şi cele mai slabe sunt împiedecate de a mânca. Spre a evita acest inconvenient, se recomandă a se spăla vacile, mai cu sémă cele slabe şi fricose, cu spirt pe cap şi pe gât.

*

Oile carĭ îşĭ mănâncă lâna. Indată după ce s'a observat aceĭ nărav la oi, sĕ se pună între ele ramurĭ de pin cu foile încă verḑĭ şi sĕ se reinoéscă după-ce oile au ros cója şi frunḑele. In cel mult 6 sĕptĕmânĭ nĕravul e inlăturat.

MULTE ŞI DE TOTE.

Cărţi legate în piele de om.

Doctorul Matheew Ward din Filadelfia are în biblioteca sa şépte volume legate în piele omenéscă: Gil Blas de Lesage, o carte de Jefferson, trei volume de entomologie, şi o carte de douĕ volume asupra celor mai celebri sculptorĭ germanĭ, de Ernst Kaufmann.

Aceste şépte volume sunt legate cu pielea chiar a lui Kaufmann, un învĕţat german, rĕposat în Filadelfia, care visa mereu de a lăsa ceva despre dĕnsul posterităţei.

Décă nu a putut alt-ceva, şĭ-a lăsat măcar pielea.

*

Un tren oprit de gândacĭ.

Pe linia ferată între Rahway şi New-Yersey (America) s'a lăsat un roiŭ de gândacĭ numitĭ „Colorado“, carĭ acoperiseră cu un strat gros linia ferată. Trenurile, carĭ au ajuns în mijlocul miliardelor de gândacĭ, au fost oprite şi numai după-ce gândacii au fost depărtaţĭ cu un plug de zăpadă aplicat înaintea maşinei şi după-ce şinele au fost presărate cu năsip, trenurile şĭ-au putut continua drumul.

*

Cel mai însemnat fapt din viéţă.

Editorul unei reviste americane a pus cetitorilor sĕi următórea întrebare:

„Care *a fost* cel mai însemnat fapt în viéţa d-tale? 50 dolarĭ pentru rĕspunsul cel mai potrivit“!

Au întrat mai multe sute de rĕspunsurĭ din partea cetitorilor. Cel mai potrivit rĕspuns după părerea comisiunei de premii, a fost următorul: „Cel mai însemnat fapt a fost în viéţa mea, că *m'am născut*.“ Trimiţĕtorul acestui rĕspuns a fost premiat.

După o lună editorul foii a publicat un nou concurs punĕnd întrebarea:

„Care *este* faptul cel mai însemnat din viéţa d-tale“?

Din rĕspunsurile numeróse intrate a fost premiat următorul: *„Respirarea“*.

*

Mukden.

In urma retragerii forţelor rusescĭ în oraşul şi împrejurimile oraşului Mukden şi în urma scirile recente despre luptele, carĭ se vor da în curĕnd în jurul acestei localităţĭ, ţinem de interes a da cetitorilor noştri o scurtă descriere a acestui oraş.

Mukden este capitala provinciei Mukden şi tot-odata şi capitala din vechime a Manciuriei. 5 chilom. spre nord-vest de la Mukden se află criptele „Tşaolin“ şi la o depărtare de 7 chil. de la aceste cimitirele impĕrătescĭ „Fulin“, în care îşĭ dorm somnul de vecĭ membrii actualei dinastii chinezescĭ. Criptele sunt încunjurate de parcurĭ admirabile şi sunt decorate cu numeróse statue, mausolee şi monumente.

Oraşul Mukden se întinde în valea rîului Hun-ho, pe un loc şes deschis la o depărtare de 4 chilom. de acest rîu şi e încunjurat de un zid de lut, care are o lungime de 25 chilom. Zidul nu este lucrat solid şi în multe locurĭ stricat. In centrul acestui loc încunjurat se află oraşul interior aşa-numitul „oraş imperial“ în forma unui quadrat, care e despărţit de cel-lalte părţĭ ale oraşului prin un zid de piétră de o grosime de 6—10 metri şi o înălţime de 6 metri. Periferia oraşului interior e de 6 chilometri. In fie-care parte a zidului sunt câte 2 porţĭ bine întărite. De-asupra porţilor şi în colţurile zidului se înalţă turnurĭ, carĭ în partea lor cea mai mare sunt dĕrîmate. In interiorul oraşului se află castelul împĕrătesc, tóte edificiile administrative şi numerose prăvălii şi birourĭ comerciale.

In anul 1901 Mukden a numĕrat 81·300 locuitorĭ chinesĭ. Gara este la o depărtare de 3 chilom. de oraş. Lăţimea rîului Hun séu „Chun“ la satul Chumhepu vis-a-vis de Mukden e de 160 m. şi adâncimea lui de 45 cm. Strada principală a oraşului se numesce „Madarin“ şi e de 20 m. de lată.

Ce însemneză Sirolin? „Sirolin“ este un triumf al chemiei moderne farmaceutice. Tóte mijlócele întrebuinţate contra bólelor de plămânĭ până acuma (ca Creozot, Guiacol etc.) din causa mirosului neplăcut şi gustului greţos, pricinuia celor mai mulţĭ bolnavĭ, nu numai gréţă, dér le strica şi apetitul şi mistuirea. Sirolin este un mijloc, care se întrebuinţéză bucuros şi de persóne slăbite şi încă cu efect. Sirolin este un sirup plăcut cu miros bun şi cu gust, care s'a descris de mulţĭ medicĭ în reviste de specialitate.

Sarin, mijloc contra bólei de porcĭ. La încercările făcute pe colonia statului din Monor s'a dovedit ca bun mijlocul „Sarin“ contra bólelor de porci. Din causa acésta ministrul de agricultură r. u., a comandat la domnii Hazslinsky şi Simai sĕ lifereze acest leac. Se capĕtă „Sarin“ cu preţul de producere la farmacia Hazslinsky Károly, Budapest VIII, Röck-Szilárd utcza 28.

Mutarea legătoriei de cărţĭ.

Onoratului public din oraş şi de la sate se face cunoscut, că cea mai renumită *legătorie de cărţĭ* mai 'nainte ***W. Haydecker***, până acuma Strada Porţii Nr. 22, se află din 20 Iulie a. c. în casa: *Strada Orfanilor* Nr. 7 (vis-a-vis de strada şcolii şi de prăvălia lui Seewald).

Comande se primesc şi în cele *douĕ librării subscrise*. Cu stimă ***Librăria H. Zeidner*** Tîrgul Grâului şi ***Filiala*** Strada Orfanilor Nr. 7. Chec postal Nr. 12,542. Telefon Nr. 228.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

„Aurora“ societate de împrumut şi păstrare în Năsĕud.

Nr. 816—1904.

Convocare.

Conform conclusului consiliului administrativ din şedinţa ţinută la 4 Septemvrie a. c. prin acésta se convócă o

Adunare generală extra-ordinară, care va avea loc **Duminecă în 9 Octomvrie la 10 óre a. m.** în localitatea institutului din Năsĕud.

Pentru casul când acésta adunare nu s'ar puté ţinea din lipsa voturilor recerute, prin acésta sĕ convócă tot-odată a doua adunare, care va avea loc în *16 Octomvrie 1904* la óra şi în locul fixat, în care vor aduce hotărîrĭ valabile membrii presenţĭ.

Ordinea ḑilei:

1) Hotărîre în causa: Memoriul consiliului administrativ al societăţiĭ nóstre d. d. 10 Iulie 1904 distribuit între membriĭ ei ca respuns la scrisórea ce membrul Iosif Luchi sub datul 20 April 1904, a trimis membrilor societăţiĭ. In legătura cu acésta şi cu protocolul adunăriĭ generalĭ din 20 Martie 1904, pentru lămurire.

2) Alegerea unui membru în consiliul administrativ în locul membrului repausat Iacob Pop din Feldru.

3) Statorirea plăţilor pentru membriĭ din consiliul administrativ şi din comisiunea censurătóre.

Năsĕud, la 4 Septemv. 1904.

1—3 **Direcţiunea.**

Nr. 14970—1904.

PUBLICAŢIUNE.

In scop de a se da in antreprisa furnisirea materialului de nesip şi de petriş de lipsa pentru aşternerea drumurilor de carĕ şi de umblat orăşeneşti de pe teritorul oraşului Brassó atât inlăuntrul cat şi afară de vamă in decursul anilor 1905, 1906 şi 1907 precum şi a nesipului de lipsa pentru aşternerea promenadelor şi stabilimentelor orăşeneşti: pentru tóte acestea la 22. Septemvrie 1904, 10 óre a. m. se va ţinea licitaţiune publică cu oferte in scris in despărţămentul V-a al magistratului pentru afacerile economice

Condiţiunile mai detaiate de ofert şi de contract, in cari este arătat cvantul necesar de petriş şi de nesip, se pot lua in vedere de ori cine până la ḑiua pertractării de oferte in numitul despărtăment magistratual pe timpul órelor de oficiu indatinate, adecă dela 8—12 óre a. m.

Brassó, 7. Septemvrie 1904.

1—1,1500. *Magistratul orăşĕnesc.*

PUBLICAŢIUNE.

Pe teritoriul comunei Nicula (Mikola), în imediată apropriere de oraşul Gherla, în depărtare de 5 chilometri, se află una moşie comasata în una tablă de 40 jugĕre în capetul comunei, de către Gherla, arătoriŭ şi cositoriŭ, cu casă în tablă, în continuitatea comunei, cum şi grădină cu pomĭ şi grădină de legumĭ, ogradă cu dóue grajdurĭ de piatră de 20 vite şi şură în mijloc, coperite cu scândurĭ, casa e coperită cu şindilă, are trei încăperĭ de piatră şi pivniţă sub case, fórte spaţiósă, este şi fântână de piatră în curte (ogradă) şi culină.

Aceste sunt a se esarânda pe 6—10 anĭ, începĕnd din tómna curentă, cât se va lua vechiul arĕndaş usufructul anului curent. Acestea se dau în arĕnda cu 200 fl. v. a.

Doritoriul de a lua în arĕndă, binevoéscă a se pune în conţelegere cu proprietarul **Alesandru Maior**, paroch în Teremia mare, poşta ultimă în loc (Nagy-Tereme), comitatul Tĕrnava mică, gara Niraşteu (Nyárádtő)

Licitație cu oferte.

Duminecă în 25 Septemvrie st. n. anul curent, la 11 óre a. m. se va ține licitație cu oferte și orală în localul grădinei de copiĭ (Kindergarten) în Brașovul-vechiu Strada Lungă nr. 71, pentru arêndarea pămênturilor bisericei **evangelice din deal** (Martinsberg) care se află în așa numită „Livada mare de fên", pe 8 anĭ, adecă dela 1-a Noemvrie 1904 până la 30 Octomvrie 1912.

Tóte pămênturile se află între drumul dela Feldióra și calea de fer în apropierea fabricei de zahar și are în total o suprafață de 442 hold- de 960 □° și constă din 4 parțele despărțite una de alta cu gropĭ de secat apa.

Prețul de strigare este:

1)	la parțelele cu Nr. Top.	10,833,	115	holde de	1488 □°	à holda	28 cor.
2)	„ „ „ „ „	10.836,	127	„ „	1102	„ „ „	26 „
	„ „ „ „ „	10.838					
3)	„ „ „ „ „	10.839	62	„ „	1415	„ „ „	24 „
	„ „ „ „ „	10.840					
4)	„ „ „ „ „	10·841,	136	„ „	1550	„ „ „	24 „
	pentru tóte pămênturile . . .		443	„ „	960	„ „ „	25 „

La pertractarea cu oferte este a-se depune vadiu pentru parțelele 1, 2 și 4 cor. 320 pentru parțela a 3-a cor. 150 și pentru tot pămêntul cor. 1000.

Condițiile pentru oferte și contract se pot lua în vedere la domnul popșor Gustav Schiel de la biserica ev. din deal (Martinsberg) în fie-care di de la 12—1 óră înainte de prânz.

Brașov, 14 Septemvrie 1904. 1—1.1499

Anunț.

P. T. Domnĭ si Dómne, carĭ au subscris acțiunĭ la emisiunea a II-a a institutului „VLĂDEASA" sub N-rii tit. prov. 4, 57, 59, 60, 62, 64, 66, 67, 68, 69, 76, 87, 88, 93, 97, 104, 105, 77, sunt provocațĭ a plăti ratele restante conf. §-lui 11 din statute; în cas contrar dreptul de acționar la acele acții se vor declara de perdute și sumele deja solvite trec la fondul de reservă al institutului.

B.-Huedin, 23 August 1904.

4—3 1496. **Direcțiunea.**

Un candidat de advocat

perfect în styl maghiar și român, sě primesce momentan pe lângă condițiunĭ fórte favorabile în cancelaria advocatului **Dr. Mátyás Lázár**, *Sibiiu, strada Urezului Nr. 11.*

1180,5—3.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov,